

AVA_Net

KVAN

A possum and a movie camera 1943

ONLINE BESCHIKBAAR STELLEN

Audiovisueel Archief

Colofon

Deze publicatie van december 2024 is tot stand gekomen met dank aan de Koninklijke Vereniging voor de Archiefsector Nederland (KVAN) in samenwerking met AVA_net.

- <https://www.kvan.nl/>
- <https://www.avanet.nl/>

Dit kennisproduct is opgesteld door:

- Marianne Loef, coördinator AVG bij KVAN / [Loef Advies](#)
- Corné Suijs, jurist en Functionaris Gegevensbescherming bij Beeld & Geluid (input en feedback AVG)
- Maarten Zeinstra, coördinator auteursrecht bij **KVAN** / [IP Squared](#)

Met dank aan de bijdragen uit de archiefsector die opgehaald zijn bij kennissessies in oktober en november 2024.

Foto cover – [A possum and a movie camera 1943](#), publiek domein.

Licentie – Deze publicatie is beschikbaar gesteld onder een [Creative Commons-Naamsvermelding 4.0 licentie](#). Dat betekent dat iedereen vrij is om deze publicatie verder te verspreiden en aan te passen, zolang KVAN en AVA_net vermeld wordt als de oorspronkelijke makers.

Inhoud

INTRODUCTIE	5
1. BESCHIKBAAR STELLEN VAN AUDIOVISUELE ARCHIEVEN	6
Audiovisuele archieven.....	7
Auteursrecht en audiovisuele archieven.....	7
Persoonsgegevens in audiovisuele archieven	8
Bijzondere, strafrechtelijke en ‘gevoelige’ persoonsgegevens	8
2. ARCHIEFWET	10
2.1 Archiefwet 1995	10
2.2 Archiefwet 20xx	11
3. AUTEURSRECHT EN NABURIGE RECHTEN.....	13
3.1. Stilstaand beeld & portretrecht	14
3.2. Filmwerken.....	15
3.2.1 Convenant AV.....	16
3.3. Muziek, geluid en gesproken woord	18
3.3.1. Convenant Muziekwerken	18
3.4. Buma/Stemra licentie voor interactieve webcasts	19
3.5. Uitzonderingen.....	19
4. ALGEMENE VERORDENING GEGEVENSBESCHERMING	22
4.1 Grondslagen	22
5. RISICOMANAGEMENT.....	25
6. BESCHERMENDE MAATREGELEN	28
6.1 Niet alles beschikbaar stellen	28
6.2 Niet toegankelijk maken op persoonsnaam	29
6.3 Niet indexeerbaar maken voor (grote) zoekmachines, niet downloadbaar	29
6.4 Op aanvraag link naar audiovisueel archiefmateriaal toesturen	29
6.5 Pseudonimiseren (maskeren van persoonsgegevens)	30
6.6 Persoonsgegevens matchen met Register Overledenen 1939-heden	30
6.7 Waarschuwing of disclaimer op website of in mail: bezoeker verantwoordelijk	30
6.8 Klachtenmogelijkheid via website, chat, telefoon.....	31
6.9 Inlog nodig.....	31
6.10 Toestemming vragen	32
6.11 Voor bepaalde tijd online.....	32
6.12 Niet langer in de handel zijnde werken	32

7. CONCLUSIE	33
7.1 Maak een risicoafweging.....	33
BIJLAGE 1 – CASUSBESCHRIJVINGEN	34
I. RHC Eindhoven – deels ontklede personen	35
II. Beeld & Geluid – Reclamefilmpje assurantiemaatschappij	37
III. Groninger Archieven – Ontruiming kraakpanden.....	38
IV. Brabants Historisch Informatie Centrum – Stichting Jeugdbelangen.....	40
V. Brabants Historisch Informatie Centrum – Demonstratie ‘90.....	41
VI. Haags Gemeentearchief – beelden katholieke kerk	42
VII. Zeeuwse Bibliotheek – Orale geschiedenis	44
VIII. Erfgoed Delft – Klassenfoto’s	45
IX. Diverse instellingen – gevoelige oorlogsarchieven	47
BIJLAGE 2 – VEELGESTELDE VRAGEN.....	49
A. Alleen leeuwen en beren op de weg:.....	49
B. Toestemming foto’s en opnamen van bijeenkomst.....	49
C. Gegevens contactpersonen.....	50
D. Journalistieke doeleinden.....	50
E. Weging politieke overtuiging, godsdienst en levensbeschouwelijke overtuigingen	51
F. Foto's van kerkkoren	51
G. Moet alles online?	52
H. Bekende personen en smaad	52
I. Interviews over Nederlands Indië: kun je naoorlogse interviews met mensen over hun tijd in Nederlands Indië, in Nederland opgenomen, online publiceren?	52
J. Vindbaarheid personen	52
K. Medische gegevens overledenen met erfelijkheidscomponent	53

INTRODUCTIE

Films, foto's, video's, geluids- en andere audiovisuele archieven maken een belangrijk deel uit van de archief- en erfgoedcollecties in Nederland. Al decennialang streeft de archiefsector in Nederland naar een breed publieksbereik, waaronder het zoveel mogelijk digitaal en laagdrempelig aanbieden van veel geraadpleegde archieven. Audiovisuele archieven horen daar zeker bij.

Dit roept in de praktijk vragen op over de juridische status: hoe zit het met de privacy en het auteursrecht? En welke beschermende maatregelen kun je nemen als je de privacy en het auteursrecht in acht neemt, maar deze boeiende archieven toch digitaal beschikbaar wilt stellen?

Dit kennisproduct gaat in op deze vragen. Het schetst een juridisch kader voor het digitaal delen van dit materiaal vanuit de perspectieven van de Archiefwet, de Auteurswet en de AVG/UAVG. Het geeft ook weer hoe je deze archieven ter beschikking kunt stellen en welke mogelijkheden er zijn voor raadpleging, inclusief voorbeelden van beschermende maatregelen die een erfgoedinstelling kan toepassen. De nadruk ligt daarbij op digitale en online terbeschikkingstelling en raadpleging.

Hierbij moet worden bedacht, dat helemaal risicoloos digitaal en/of online ter beschikking stellen van archieven waarop (mogelijk) privacyrecht en/of auteursrecht rust, niet kan. Er is altijd enig risico, ook wanneer er na een risicoanalyse beschermende maatregelen worden genomen. Het alternatief zou zijn: helemaal niet digitaal en zeker niet online aanbieden van de documenten totdat zeker is dat privacyrecht en auteursrecht niet meer gelden. Dat wil zeggen: wachten tot minimaal honderd jaar is verstreken na de geboortedatum van betrokken personen en zeventig jaar na overlijden van de laatstlevende maker.

Voor ons vakgebied, dat staat voor openbaarheid en toegankelijkheid van informatie, is dit niet wenselijk. Het belang van laagdrempelige openbaarheid en raadpleegbaarheid van deze dossiers moet zwaar wegen tegenover de eventueel overblijvende risico's op het terrein van privacy en auteursrecht, nadat zoveel mogelijk beschermende maatregelen zijn genomen. Uiteraard is het in laatste instantie aan directie en bestuur van elke archiefinstelling om deze belangenafweging te maken en er besluiten over te nemen.

In elk geval is het raadzaam om een risicoanalyse te maken, goed te documenteren welke afwegingen zijn gemaakt en welke beschermende maatregelen zijn genomen. Dan kunnen in geval van klachten en bezwaren de keuzen goed worden beargumenteerd.

In de bijlage is een aantal casussen beschreven die illustreren hoe de praktijk er uit kan zien. Ook zijn de vragen, die gesteld zijn tijdens de drie kennissessies, die in 2022 en 2024 plaatsvonden, opgenomen mét de antwoorden. Voor collega archiefinstellingen kan dit alles hopelijk als voorbeeld en inspiratie dienen.

1. BESCHIKBAAR STELLEN VAN AUDIOVISUELE ARCHIEVEN

Om een (onderdeel van) een audiovisueel archief of collectie digitaal en online beschikbaar te stellen moeten er een aantal stoplichten op groen staan:

1. Het stuk moet, conform de Archiefwet en/of andere wetgeving, openbaar zijn.
2. In geval van persoonsgegevens, moet er een rechtmatige grondslag zijn om deze gegevens te verwerken.
3. Auteursrechtelijk moet er toestemming of een uitzondering zijn een kopie te maken van het document.

Afbeelding. Hoofddorplein met radiografisch stoplicht, [Jack de Nijs](#) voor [Anefo](#), CC0.

Alleen wanneer deze stoplichten allemaal op groen staan, kan het document juridisch gezien rechtmatig beschikbaar gemaakt worden. Hierbij is het belangrijk, dat een kopie beschikbaar stellen op internet gezien wordt als een vereenvoudiging van dat document onder de auteurswet. Ook is het beschikbaar

stellen via het internet een verwerking van persoonsgegevens, wanneer de objecten persoonsgegevens van levende personen bevatten.

In de volgende sectie worden de basisprincipes uitgelegd om te bepalen of deze stoplichten op groen staan voor audiovisueel archief. Daarbij moet ook rekening gehouden worden met het openbaarheidsregime dat van toepassing is. De Archiefwet geldt wanneer de archieven zijn overgebracht naar of bestemd om overgebracht te worden naar een archiefbewaarplaats (Archiefwet 1995) of archiefdienst (Archiefwet 20xx) in de zin van de Archiefwet. Instellingen die geen archiefbewaarplaats of archiefdienst zijn, zoals bijvoorbeeld Beeld & Geluid, het IISG, het Katholiek Documentatie Centrum, andere particuliere archiefinstellingen en de vele musea die ook archieven in de collectie hebben, vallen niet onder de Archiefwet, maar uiteraard wel onder de auteurs- en privacywetgeving.

Audiovisuele archieven

Audiovisuele archieven kunnen verschillende vormen hebben. Voor alle vormen geldt, dat de hierboven beschreven stoplichten allemaal op groen moeten staan voordat het document online digitaal en openbaar beschikbaar gesteld kan worden.

Tot de audiovisuele archieven en collecties in Nederland behoren onder andere:

- Beeld- en geluidsarchieven van instellingen zoals bijvoorbeeld de Nederlandse omroepen, zowel nationaal als regionaal en lokaal; deze collecties bestaan grotendeels uit audiovisueel materiaal. Deze vallen niet onder de Archiefwet. De Mediawet bevat bepalingen over de archivering ervan.
- Beeld- en geluidsmateriaal als onderdeel van overheidsarchieven. Deze worden beheerd door en zijn openbaar bij archiefbewaarplaatsen van de overheid die onder de Archiefwet vallen.
- Foto's, films, geluidsoptnamen en andere audiovisueel materiaal als onderdeel van particuliere archieven en collecties waaronder familiearchieven, kerkelijke, verenigings- en bedrijfsarchieven en -collecties. Deze collecties kunnen berusten bij een archiefbewaarplaats of -dienst die onder de Archiefwet valt, maar ook bij een instelling die niet onder de Archiefwet valt. Zij zijn meestal onderdeel van een groter archief dat ook andere fysieke en digitale documenten bevat.
- etc.

Omdat de archieven en collecties zo divers zijn, heeft lang niet elke archief- of erfgoedinstelling in Nederland de gespecialiseerde kennis in huis om deze archieven en collecties te beheren.

AVA_net ondersteunt daarom de verschillende audiovisuele collectie beherende instellingen, vanuit de kennis die onder meer bij Beeld & Geluid aanwezig is. Dit kennisdocument is daar één van de uitingen van, in samenwerking met de KVAN.

Auteursrecht en audiovisuele archieven

Het auteursrecht beschermt literaire en artistieke werken, het bevat daarom ook bescherming voor scenarioschrijvers, componisten, etc. van wie de werken in audiovisueel materiaal gebruikt worden. Niet alleen het auteursrecht is van toepassing, ook de wet op de naburige rechten, een recht dat lijkt op het auteursrecht, maar bescherming biedt voor uitvoerend kunstenaars voor op- en uitvoeringen. Erfgoedinstellingen mogen hun audiovisuele collecties digitaliseren en op zaal tonen aan individuele leden van het publiek. Maar er is wel toestemming nodig om deze werken online beschikbaar te stellen, of voor een groot publiek te tonen, zoals in een bioscoopzaal.

Persoonsgegevens in audiovisuele archieven

In audiovisuele archieven komen vele persoonsgegevens voor.

In film- en videobeelden en op foto's, analoog of digitaal – Vooral wanneer personen herkenbaar in beeld zijn, kunnen beelden onder het portretrecht en onder de privacywetgeving vallen. Dit geldt des te meer wanneer de beelden toegankelijk en vindbaar zijn via een index op naam of andere aanvullende gegevens die de herleidbaarheid naar personen vergroten. Natuurlijk speelt de ouderdom van het materiaal ook een belangrijke rol. Wanneer een persoon (mogelijk) nog leeft of het portretrecht nog geldt of kan gelden, is het zaak om alert te zijn op het portret- en privacyrecht.

In geluidsarchieven – Vooral wanneer iemands stem herkenbaar is en/of het materiaal is beschreven of geïndexeerd op naam van personen, kunnen regels rondom privacy gelden. Ook hier speelt uiteraard de ouderdom van het geluidsmateriaal een rol.

Bijzondere, strafrechtelijke en 'gevoelige' persoonsgegevens

De AVG geeft als definitie van bijzondere persoonsgegevens:

'gegevens met betrekking tot ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, lidmaatschap van een vakbond, genetische en biometrische gegevens of gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid'.

In principe is het verboden om bijzondere persoonsgegevens (van levende personen) te verwerken. Daar zijn wel uitzonderingen op, onder meer als er toestemming van de betrokkene is, wanneer je een vereniging of andere instantie zonder winstoogmerk bent die deze gegevens verwerkt in het kader van je activiteiten, (denk aan kerken of zorginstellingen die ledenregisters of gegevens van cliënten bijhouden), én voor verwerkingen in het kader van 'archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek'. Ook als een van de uitzonderingen geldt, moeten bijzondere persoonsgegevens met nog meer 'passende specifieke maatregelen' worden beschermd dan bij gewone persoonsgegevens het geval is.¹

Daarnaast kent de AVG ook de mogelijkheid voor lidstaten om uitzonderingen te maken voor journalistieke, academische, artistieke of literaire doeleinden. Nederland heeft daarvan gebruik gemaakt en bepaald dat delen van de AVG niet gelden als je persoonsgegevens verwerkt voor deze doelen. Dat betekent in de praktijk, dat je als journalist bij een krant, Tv-journaal of ander nieuwsmedium of als wetenschapper, literaire schrijver of kunstenaar ook bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens mag verwerken als dat noodzakelijk is voor je doel.²

---

¹ Artikel 9 van de AVG

² Artikel 85 van de AVG en artikel 43 van de UAVG.

Audiovisueel materiaal waar personen herkenbaar in beeld zijn, bevatten niet zonder meer persoonsgegevens. De AVG zegt hierover³:

De verwerking van foto's mag niet systematisch worden beschouwd als verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens, aangezien foto's alleen onder de definitie van biometrische gegevens vallen wanneer zij worden verwerkt met behulp van bepaalde technische middelen die de unieke identificatie of authenticatie van een natuurlijke persoon mogelijk maken.

Voorbeelden van audiovisuele archieven waar mogelijk bijzondere persoonsgegevens in voorkomen zijn foto's en filmpjes van kerkelijke of andere religieuze bijeenkomsten, van politieke partijen of foto's en filmpjes uit de medische wereld.

Voor strafrechtelijke gegevens geldt, dat die alleen mogen worden verwerkt onder toezicht van de overheid. Bijvoorbeeld persoonsgegevens in audiovisuele politie-, gevangenis- en justitiële archieven.⁴

Behalve bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens kun je een categorie 'gevoelige persoonsgegevens' classificeren. Dit is geen juridisch begrip, maar het zijn wel gegevens die bij openbaarmaking een grotere impact hebben op iemands persoonlijke levenssfeer dan gewone persoonsgegevens. Gevoelige gegevens kunnen bovendien een grotere impact hebben op de 'eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer' uit de Archiefwet en de Grondwet. Het gaat dan om bijvoorbeeld locatiegegevens, financiële gegevens, paspoorten, rijbewijzen en identificatienummers zoals het BSN, geboortedatum – te onderscheiden van geboortjaar - in het algemeen gegevens waarmee identiteitsfraude gepleegd kan worden. Ook pijnlijke gegevens over iemands sociale leven, zoals een vechtscheiding, kunnen eronder vallen. Gegevens met betrekking tot kwetsbare groepen zoals kinderen zijn ook al snel gevoelig.⁵

Voor gevoelige gegevens geldt, dat die vaak - in tegenstelling tot bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens – context-afhankelijk zijn en meestal niet gedurende het hele leven van een betrokkene gevoelig zijn. Locatie- en financiële gegevens van decennia oud en verlopen identiteitsbewijzen - als er tenminste geen geldend identificatienummer op staat - zijn meestal niet meer gevoelig, dus hebben geen extra bescherming nodig.

In de bijlage zijn voorbeelden opgenomen van audiovisuele archieven met bijzondere en 'gevoelige' persoonsgegevens en hoe daarmee in de praktijk kan worden omgegaan.

---

³³ Overweging 51 AVG

⁴ Artikel 10 van de AVG en paragraaf 3.2 van de UAVG.

⁵ Zie <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/themas/basis-avg/privacy-en-persoonsgegevens/wat-zijn-persoonsgegevens>

2. ARCHIEFWET

De Archiefwet is van toepassing op archieven die door de overheid worden opgemaakt, ontvangen en beheerd, al dan niet overgebracht naar een archiefbewaarplaats of -dienst, en op archieven en collecties van particulieren zoals personen, families, bedrijven, religieuze instellingen, sport- en andere verenigingen die in een archiefbewaarplaats of -dienst zijn opgenomen. Het gaat daarbij om archieven 'ongeacht hun vorm': hieronder vallen dus ook tekeningen, foto's, film, geluidsopnamen en alle andere audiovisuele archieven. In de nieuwe Archiefwet is de definitie van 'document': schriftelijk stuk of ander geheel van vastgelegde gegevens.⁶ De betekenis is hetzelfde: ook audiovisuele archieven vallen eronder.

Na overbrenging van een archief naar een archiefbewaarplaats of -dienst is het in principe openbaar en raadpleegbaar. Bij overbrenging worden in overleg met de archiefvormer, als dat een overheid is, de eventuele (tijdelijke) beperkingen op de openbaarheid bepaald. Dat kan op grond van vier gelimiteerde redenen, zie hieronder. Hierbij wordt altijd het advies van de archivaris ingewonnen. Als het gaat om particulier archief zijn meer redenen mogelijk om onderdelen van een archief tijdelijk beperkt openbaar te stellen. Dit is vrijer onderhandelbaar tussen de particuliere instelling en de archiefbewaarplaats of -dienst. Bij archiefinstellingen die niet onder de Archiefwet vallen, is het sowieso vrijer onderhandelbaar dan bij overheidsarchief onder welke voorwaarden de instelling een archief opneemt en openbaar stelt.

Inzien beperkt openbare archiefbescheiden - Beperkt openbaar onder zowel de huidige als de nieuwe Archiefwet betekent niet dat het archief voor iedereen achter slot en grendel staat. Toegang tot een beperkt openbaar archief of onderdeel daarvan blijft mogelijk na verzoek van iedereen die daarin een belang heeft, zoals bijvoorbeeld het doen van historisch onderzoek, of dat nu professioneel of amateur onderzoek is. Hiervoor is toestemming nodig van de bestuurlijk verantwoordelijke; in de praktijk is meestal de archivaris daarvoor gemandateerd. In de praktijk worden dergelijke verzoeken vrijwel altijd, onder bepaalde voorwaarden, zoals het niet openbaar maken van (bijzondere) persoonsgegevens, gehonoreerd.

Openbaarheidsbeperkingen op particuliere archieven - Bij schenkingen of bruikleen- of bewaargevingen door particulieren worden onderlinge afspraken gemaakt met de archief- of andere erfgoedinstelling over openbaarheid en eventuele beperkingen daarop. Voor het inzien van particuliere, beperkt openbare archieven in een bewaarplaats is soms toestemming van de bruikleen/bewaargever of schenker nodig. Dit gebeurt zoveel mogelijk conform de Archiefwet, maar is vrijer onderhandelbaar dan bij overheidsarchief.

2.1 Archiefwet 1995

Definitie van archiefbescheiden 'ongeacht hun vorm' - Voor overheidsarchief geldt onder de huidige Archiefwet 1995 dat archiefbescheiden overgebracht worden en daarmee openbaar zijn na 20 jaar. Beperkingen op deze openbaarheid kunnen gelden tot maximaal 75 jaar na dato. Verlenging van die

---

⁶ Bij het publiceren van deze handreiking is de verwachting, dat de nieuwe wet in juli 2026 in werking treedt.

termijn is slechts mogelijk na beslissing van de minister of, in geval van gemeenten, waterschappen en Wgr-regelingen van gemeenten en waterschappen, van gedeputeerde staten.

Beperkingen op de openbaarheid - zijn onder de huidige Archiefwet mogelijk om vier redenen:

Staatsbelang - kan spelen bij audiovisueel archief zoals bijvoorbeeld geluids- en beeldopnamen van vergaderingen waarbij staatsgeheimen worden besproken, of beeldmateriaal van bepaalde gebouwen of terreinen.

Onevenredige bevoordeling of benadeling - denk aan octrooien of bedrijfsgeheimen, informatie over beveiliging.

Bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens - archieven met bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens mogen worden verwerkt in de zin van de AVG als het gaat om handelingen als vervanging, overbrenging en opneming in een bewaarplaats, maar ze mogen niet ter raadpleging of gebruik beschikbaar worden gesteld. Zie artikel 2A van de Archiefwet 1995. Bedenk wel, dat dit gaat om gegevens van levende personen!

Eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer - in praktijk en in de jurisprudentie beperkt tot de levenssfeer van levende personen. Zie artikel 15 van de Archiefwet 1995. Beperkt openbaar stellen op grond van ‘bescherming van de persoonlijke levenssfeer’ is breder, maar ook vager als begrip dan ‘bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens’ die precies zijn omschreven in de AVG.

2.2 Archiefwet 20xx

Overbrengingstermijn naar 10 jaar - Onder de nieuwe Archiefwet 20xx worden archieven openbaar na 10 jaar, een verkorting van 10 jaar ten opzichte van de huidige situatie. Er geldt geen terugwerkende kracht. Ervan uitgaande dat de nieuwe wet in juni 2026 in werking treedt, zoals bij het opstellen van dit kennisdocument de verwachting is, zal bijvoorbeeld een archief uit 2025 uiterlijk als het 20 jaar oud is, dus in 2045, overgebracht moeten zijn; het valt nog onder de oude wet. Een archief uit 2027 valt onder de nieuwe wet en zal uiterlijk in 2037 overgebracht moeten zijn.

Beperkingen op de openbaarheid - Er worden in verband met de kortere overbrengingstermijn ook meer en specifieke (tijdelijke) beperkingen op de openbaarheid van overgebrachte archieven mogelijk. Deze worden gelijkgetrokken met de uitzonderingen uit de Wet Open Overheid. Daaronder bijvoorbeeld: het mogelijk schaden van de betrekkingen van Nederland met andere landen en internationale organisaties; inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen.

Voor audiovisueel archief zal in de praktijk gelden dat zowel onder de oude als de nieuwe Archiefwet openbaarheidsbeperkingen vooral gebaseerd zullen zijn op de privacy en in mindere mate op veiligheidsoverwegingen of onevenredige bevoor- of benadeling.

Tijdelijkheid van beperkingen op de openbaarheid - Het wetsvoorstel Archiefwet 20xx voert verschillende maximale termijnen in voor beperkte openbaarheid:

- 110 jaar voor archieven met bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens en identificatienummers zoals het Burgerservicenummer (BSN) én op grond van ‘eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer’.
- 75 jaar voor archieven die ‘eenheid van de Kroon’ en ‘veiligheid van de Staat’ en/of de ‘betrekkingen met het buitenland’ kunnen schaden.

- 20 jaar voor de overige uitzonderingsbepalingen. In bijzondere gevallen kunnen, net zoals in de huidige Archiefwet, met instemming van de minister of gedeputeerde staten de termijnen worden verlengd.

Dat er een 'maximale termijn' geldt, betekent overigens niet dat die termijn in de praktijk niet korter kan en mag zijn. Opheffen van de beperkingen vóór de maximale termijn speelt vooral als de beperkingsgrond is vervallen of niet meer actueel is.⁷

---

⁷ Zie het huidige wetsontwerp artikel 7.

3. AUTEURSRECHT EN NABURIGE RECHTEN

Het auteursrecht is een intellectueel eigendomsrecht. Het recht ontstaat bij iedere eigen intellectuele creatie van een maker. Ofwel, wanneer iemand iets maakt waar hij/zij een eigen stempel op gedrukt heeft, of waar zijn/haar eigen creativiteit voor nodig heeft gehad, krijgt diegene auteursrecht. Dit wordt ook wel een eigen oorspronkelijk karakter genoemd. In Nederland is deze drempel erg laag, denk hierbij aan alle werken waarvoor een intellectuele handeling nodig is. Camerabeelden of werken waarbij geen persoon betrokken is geweest zijn niet auteursrechtelijk beschermd.

Het auteursrecht is een eigendomsrecht en is daarmee (deels) verhandelbaar. De eigenaar van het recht wordt de rechthebbende genoemd. De maker van een werk dat in een dienstverband gemaakt wordt, is de werkgever, tenzij dat anders overeengekomen is, of tenzij de naam van de persoon vermeld is als maker.⁸

Deze rechthebbende heeft het uitsluitend recht – de rechthebbende kan anderen uitsluiten – om dat werk voor het eerst openbaar te maken en te verveelvoudigen. Wanneer je zelf niet de rechthebbende bent heb je toestemming nodig voordat je een auteursrechtelijk beschermd werk openbaar mag maken of verveelvoudigen. Dit zijn ook de rechten die verhandelbaar zijn. De rechten die niet verhandelbaar zijn heten persoonlijkheidsrechten, ook wel morele rechten genoemd. Morele rechten zijn onder andere het recht op naamsvermelding en het recht om je als maker te verzetten tegen verminking.

Openbaar maken heeft in een auteursrechtelijke context een andere betekenis dan in de archiefrechtelijke zin. Openbaar maken in auteursrechtelijke zin is het beschikbaar stellen voor breed publiek, buiten de huiselijke kring. Dus het in druk uitbrengen van je creatie, het op- of uitvoeren, of uitzenden, van de creatie. De maker kan dus in eerste instantie bepalen of iets überhaupt openbaar mag worden. Na die eerste openbaarmaking is dit onderdeel van het auteursrecht uitgeput, de rechthebbende kan dit recht op eerste openbaarmaking dan niet meer invoeren.

Naburige rechten lijken op het auteursrecht, maar gelden voor uitvoerend kunstenaars. Uitvoerend kunstenaars zoals zangers, muzikanten, toneelspelers, etc. maken geen eigen intellectuele creatie in de zin van het auteursrecht, ze voeren een intellectuele creatie van een ander op of uit. Hierdoor krijgen ze geen auteursrecht op hun werk, in plaats daarvan krijgen ze een naburig recht. Het naburige recht lijkt erg op het auteursrecht. Het recht is ook verhandelbaar en de rechthebbende krijgt het uitsluitend recht om een uitvoering te mogen reproduceren, en om het werk in het verkeer te brengen (verkopen, verhuren, uitlenen, etc.). Het kan natuurlijk voorkomen dat de uitvoerend kunstenaar ook de maker is in de auteursrechtelijke zin van het woord. Bijvoorbeeld als een tekstschrijver of componist diens eigen werk op- of uitvoert.

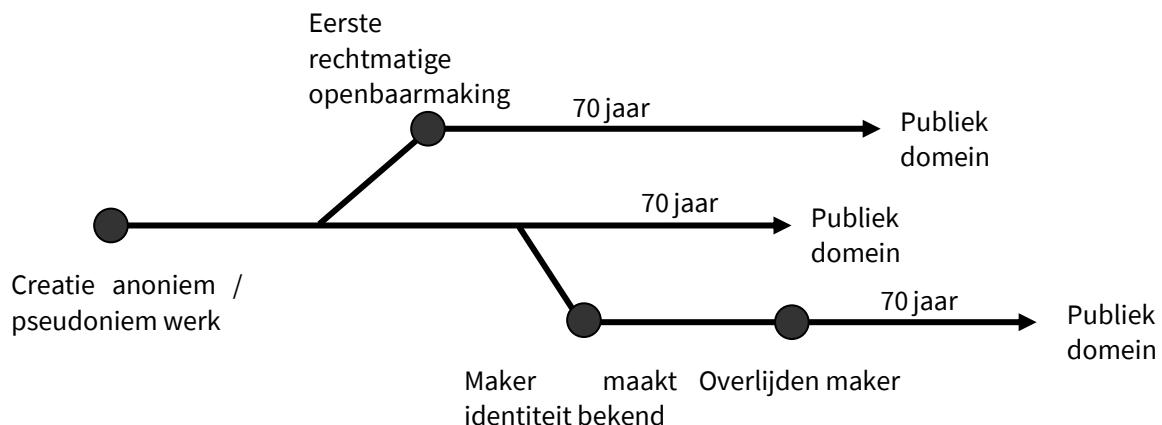
In audiovisuele archieven komt een grote variatie aan werken voor, die allemaal eigen regels hebben vanuit het auteursrecht. Hieronder wordt ingegaan op stilstaand beeld, filmwerken en geluid.

---

⁸ Artikel 7, Auteurswet.

3.1. Stilstaand beeld & portretrecht

Auteursrechtelijk gezien zijn stilstaande beelden in tegenstelling tot filmwerken relatief eenvoudig. Denk hierbij aan fotografie, schilderijen, etsen en ander drukwerk. Er is vaak maar één maker waardoor de duur van het auteursrecht relatief eenvoudig te bepalen is. Dit is doorgaans 70 jaar na het overlijden van de maker. Bij anonieme, pseudoniemen en in het geval waar een organisatie als maker is bestempeld, is deze duur 70 jaar na publicatie, of bij ongepubliceerd werk 70 jaar na creatie.

Figuur. Duur auteursrecht bij anonieme en pseudonieme werken.

Bij stilstaand beeld moet ook rekening gehouden worden met portretrechten. Portretrechten ontstaan wanneer de maker een afbeelding maakt van een persoon, de persoon op het portret heet de geportretteerde. Wanneer het portret in opdracht gemaakt is van de geportretteerde dan mag het portret niet openbaar gemaakt worden, tenzij daarvoor toestemming van de geportretteerde is verkregen. Dit recht duurt tot en met 10 jaar na de dood van de geportretteerde.

Wanneer het portret niet in opdracht is gemaakt, bijvoorbeeld omdat het om fotografie in de publieke ruimte gaat, dan kan de geportretteerde bezwaar maken tegen die publicatie. Deze beroept zich dan op een redelijk belang om niet getoond te worden. Bijvoorbeeld omdat de geportretteerde iemand in een situatie weergeeft die niet goed is voor haar/zijn reputatie, maar ook privacy kan opgevoerd worden als een redelijk belang. Je hebt dan van de geportretteerde in eerste instantie geen toestemming nodig voor eerste publicatie of verveelvoudiging.⁹

Privacywetgeving heeft de laatste jaren steeds meer aandacht gekregen in de samenleving en heeft een ander regime dan het portretrecht. Hou daarom ook altijd rekening met de AVG wanneer herkenbare personen afgebeeld worden. Beide wetten zijn tegelijkertijd van toepassing.

⁹ Zie artikel 21 van de Auteurswet.

Erfgoedinstellingen regelen vaak alleen de rechten met fotografen omdat het regelen van de rechten van de geportretteerden vaak ondoenlijk is, en in het kader van risicomanagement de impact van inbreuk laag is. Toch komt het regelmatig voor dat mensen hun beeltenis niet willen zien op een beeldbank van een instelling.

3.2. Filmwerken

Filmwerken zijn samengestelde werken waar zowel het auteursrecht als het naburig recht van toepassing kunnen zijn. Een audiovisueel werk bestaat vaak uit een opname gemaakt door camerapersonen, een uitvoering van een script en dialogen van schrijvers, bladmuziek van componisten, kleding en setdesigns van ontwerpers, het optreden van de acteurs en muzikanten, etc. Op al deze onderdelen kan auteursrecht of naburig recht van toepassing zijn.

Dit maakt het verkrijgen van toestemming om een filmwerk te reproduceren complex. Daarom zijn er hiervoor speciale regels. Het audiovisuele werk heeft namelijk zelf een eigen auteursrecht. Het audiovisuele werk wordt beschouwd als de eigen intellectuele creatie van de regisseur.

In de auteurswet is er over filmwerken¹⁰ een hoofdstuk met een aantal artikelen die deze complexiteit wat inzichtelijk maakt, De wet op de naburige rechten verwijst naar deze artikelen of voegt soortgelijke artikelen toe in de eigen wet.¹¹

Producent is de aangenomen rechthebbende - In een aanpassing in de Auteurswet van 1985 werd geregeld dat, tenzij schriftelijk anders overeengekomen, de scriptschrijver en uitvoerend kunstenaars hun rechten overdragen aan de producent van het filmwerk.¹² Dit betekent dat ook de producent toestemming kan geven voor de uitgave en reproductie van de film. Dit geldt niet voor de muziek, zowel compositie als lyrics. De producent moet hiervoor expliciet toestemming krijgen van de componist en tekstschrijver van de muziek. Dit betekent dat je, vooral bij professionele producties, alleen maar toestemming nodig hebt van de producent om het materiaal dat in het archief terechtgekomen is online te kunnen plaatsen.

Alle makers moeten worden vermeld - Het auteursrecht en naburige rechten kennen regels voor het vermelden van de maker en het recht van de maker om zich te verzetten tegen aanpassingen. Dit geldt ook voor films. Geen aftiteling tonen kan leiden tot een inbreuk van dit recht.¹³

---

¹⁰ “een [vastgelegde] reeks beelden met of zonder geluid” artikel 45a lid 1, Auteurswet.

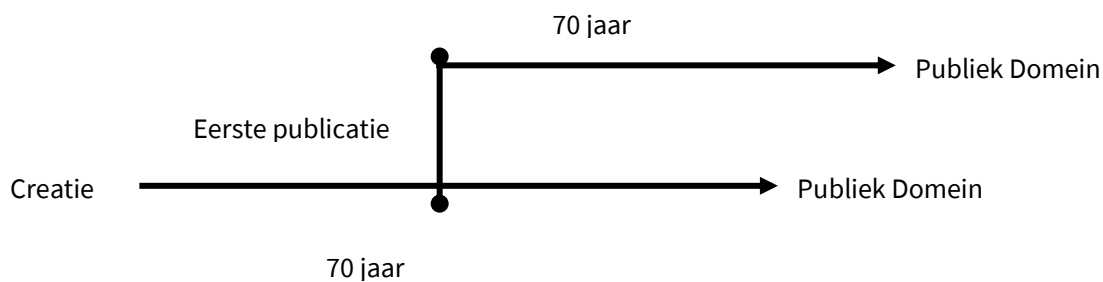
¹¹ Artikel 4 van de Wet op de Naburige Rechten verbindt het naburige recht ook deze artikelen.

¹² Artikel 45d lid 1, Auteurswet

¹³ Artikel 45e, Auteurswet

Duur van het auteursrecht op filmwerken - Het filmwerk is zelf auteursrechtelijk beschermd en deze heeft een duur 70 jaar na het sterfjaar van de laatstlevende de hoofdregisseur, de scenarioschrijver, de schrijver van de dialogen en degene die ten behoeve van het filmwerk de muziek heeft gemaakt.¹⁴ Wanneer deze personen allemaal niet bekend zijn is de duur 70 jaar na creatie, of indien het werk openbaar is gemaakt binnen die 70 jaar openbaar is gemaakt, 70 jaar na publicatie.

Er zijn nog vele andere regels rondom filmwerken die hier niet behandeld worden, waaronder het recht op een proportionele billijke vergoeding, regels rondom kabeldoorgifte, etc. Deze zijn voor het secundaire gebruik in de erfgoedsector van minder belang.

3.2.1 Convenant AV

Sinds oktober 2023 kunnen erfgoedinstellingen delen van hun audiovisuele collecties online aanbieden zonder dat daarvoor toestemming van de rechthebbende nodig is. Het convenant is opgesteld tussen Stichting Onafhankelijke Producenten Nederland (StOPnl), Stichting Nederlandse Publieke Omroep (NPO) en een aantal erfgoedinstellingen, waaronder Eye Filmmuseum en het Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid en mede onderhandeld door KVAN.^{15 16}

Het convenant gaat over audiovisuele werken die niet langer in de handel zijn ('out of commerce' of OOC), een mogelijkheid die voortkomt uit een wetwijziging van 2021. Hier worden audiovisuele werken wel nauw gedefinieerd: een audiovisueel werk bestaat uit een opvolging van bewegende beelden, met of zonder geluid, zoals bijvoorbeeld cinematografische werken en omroepmateriaal.¹⁷ Doordat er ook met verweesde werken geen handel meer gedreven kan worden vervangt deze regeling in praktische zin de bestaande verweesde werken regeling. De verweesde-werken-regeling heeft nooit goed gewerkt.¹⁸

---

¹⁴ Artikel 40, Auteurswet

¹⁵ AVA_Net heeft eerder een webinar gehouden waarin wordt ingegaan op de inhoud van het convenant en hoe collectiehouders mee kunnen doen. Deze is terug te kijken op <https://www.avanet.nl/evenementen/webinar-out-of-commerce/>

¹⁶ KVAN heeft over dit type werken in archiefcollecties een algemene introductie op <https://www.kvan.nl/themas/auteursrecht-werken-die-niet-langer-in-de-handel-zijn/>

¹⁷ Vrij naar artikel 1 lid 1 Convenant Audiovisuele Werken

¹⁸ Zie bijvoorbeeld: <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2023/03/21/the-orphan-works-directive-is-broken-but-the-commission-wont-fix-it/>

De CBO StOPnl wordt hier erkend als de representatieve collectieve beheersorganisatie (CBO) voor producenten van cinematografische werken en omroepmateriaal met buitenproducenten. Door de regeling mogen zij ook een licentie afsluiten voor producenten die geen lid zijn van de stichting.

StOPnl verleent een niet-exclusieve niet-commerciële licentie om OOC-werken, die uit de EU of Europese Economische Ruimte afkomstig zijn op erfgoedwebsites beschikbaar te stellen. De licentie geldt alleen voor werken die permanent deel uitmaken van de collectie van de erfgoedinstelling, waaronder ook langdurige en permanente bruikleen. Om gebruik te kunnen maken van de licentie moet je het convenant ondertekenen.¹⁹

Erfgoedinstellingen moeten de out-of-commerce werken aanmelden bij de Out-of-Commerce Works Portal van de EUIPO waarop een wachttijd van zes maanden volgt. Rechthebbenden kunnen via dat portaal er altijd voor kiezen om hun werken uit te sluiten van de regeling (opt-out).

Let op, de licentie geldt niet voor muziekwerken en andere al bestaande auteursrechtelijk beschermde werken die in de audiovisuele werken zijn opgenomen, waarvan de producer geen toestemming heeft verkregen bij het maken van het werk. Dit kan moeilijk te achterhalen zijn. Ga ervan uit dat muziek onder amateurfilms waarschijnlijk niet met toestemming gebruikt is, maar naarmate de commercialiteit of professionaliteit van het materiaal toeneemt, dat makkelijker aan te nemen is dat er toestemming verkregen is.

Om te bepalen of een werk OOC is heeft het convenant regels voor twee verschillende soorten werken:

1. **Omroepmateriaal** – Omroepmateriaal met een publicatiedatum ouder dan 25 jaar wordt beschouwd als out-of-commerce.
2. **Cinematografische werken** - Cinematografisch materiaal met een publicatiedatum ouder dan 50 jaar wordt beschouwd als out-of-commerce. Aanvullende zoektocht: Voor cinematografische werken met een publicatiedatum tussen de 25 en 50 jaar is een aanvullende zoektocht naar verkrijgbaarheid en/of rechthebbenden vereist.

Erfgoedinstellingen moeten bij publicatie van een werk wijzen op de status van het werk als out-of-commerce en een link opnemen naar informatie over het convenant. Uiteraard onder vermelding van makers, producenten en omroepen. Verder mogen zij het niet voor commerciële doeleinden gebruiken. Ook moeten ze hedendaagse technische bescherming op hun videospelers hebben. Tenslotte mogen ze alleen het gehele werk online plaatsen, uiteraard tenzij ze gebruik maken van het citaatrecht.

Het convenant stelt dat de licentie expliciet niet gaat over werken die nooit bedoeld zijn voor de handel, waaronder amateurfilms. Deze werken kunnen onder de terugvaluitzondering geregistreerd worden en ook na zes maanden online worden geplaatst. Voor AV-materiaal worden werken die vallen onder de terugvaluitzondering op dezelfde manier behandeld als onder de licentie voor OOC-werken. Bij werken onder de terugvaluitzondering bestaat er geen CBO die het werk kan vertegenwoordigen. Zo is er

---

¹⁹ Zie voor meer informatie: <https://www.avanet.nl/kennis/out-of-commerce-convenant-av/>

bijvoorbeeld geen CBO voor bedrijfsfilms, deze kunnen dan zonder licentie geregistreerd worden bij de EUIPO.

Het convenant moet gezien worden als een gereedschap bij het beschikbaar stellen van audiovisuele werken. Gebruik dit alleen voor werken waarvan je de rechthebbende niet makkelijk kan achterhalen of deze niet bekend is.

3.3. Muziek, geluid en gesproken woord

Muziek bestaat, net als bij filmwerken, uit meerdere lagen van auteursrechtelijke, en naburig rechtelijke bescherming. Muziek bestaat auteursrechtelijk uit de compositie, bladmuziek of de noten, maar ook de lyrics, liedtekst, of songteksten kunnen onder auteursrecht vallen. Naburig rechtelijk moet je denken aan de zangers, muzikanten en andere uitvoerend kunstenaars betrokken bij de uitvoering en opname van de muziek. Waaronder ook de producent. De drager van muziek – een plaat, CD, harde schijf – wordt binnen het auteursrecht en naburig recht een fonogram genoemd.

Bij een muziekwerk zijn al deze rechten tegelijkertijd van toepassing. In tegenstelling tot filmwerken kan er bij muziek niet van uitgegaan worden dat de producent van de fonogram (de drager van de muziek), de rechthebbende is.

De duur van de bescherming is hier 70 jaar na de dood van de laatstlevende producent van de fonogram, componist en tekstdichter. Altijd te rekenen vanaf hun dood. Voor uitvoerend kunstenaars geldt een beschermingstermijn van 50 jaar te rekenen vanaf moment van creatie, of vanaf openbaarmaking, als dit binnen 50 jaar na creatie plaatsvindt.

Niet alle audio-opnames bestaan uit muziek. Het is twijfelachtig of opnames die voornamelijk uit geluid bestaan, zoals straatgeluiden, natuurgeluiden, überhaupt auteursrechtelijk te beschermen zijn. Het gaat weer om de eigenlijk intellectuele creatie van de maker. Alleen wanneer er in de selectie, manier van vastlegging bepaalde creativiteit is gebruikt, kan er auteursrecht gelden. Bij puur geluid gaan deze regels dus niet op.

Tenslotte bestaat er nog de categorie van gesproken woord en interviews. Hier gelden de normale regels voor het auteursrecht. Het moet gaan om de eigen intellectuele creatie van de maker. Dit geldt zowel voor interviewer als geïnterviewde. Een puur feitelijk woordelijke vastlegging van feiten, over bijvoorbeeld naam, woonplaats, e.d. zal niet auteursrechtelijk beschermd zijn. Een verhaal waarin deze feiten voorkomen dan weer wel. Het vastleggen van mondelinge geschiedenis (oral history) kan daarentegen wel degelijk auteursrechtelijk beschermd zijn. Het uitgebreid vertellen over hoe een bepaalde gebeurtenis ervaren werd en de perspectieven van de geïnterviewden kunnen zeker auteursrechtelijk beschermd zijn.

Geïnterviewden krijgen geen naburig recht. Ze voeren immers geen bestaand werk op, ze creëren een nieuw werk. Het voorlezen van een manuscript of column om dit zo bijvoorbeeld via de radio of podcast te verspreiden kan dan wel weer een naburig recht opleveren. Deze persoon die het literaire werk opvoert is een uitvoerend kunstenaar.

3.3.1. Convenant Muziekwerken

Het convenant Muziekwerken is opgesteld door Buma/Stemra en diverse erfgoedinstellingen. Het convenant regelt het gebruik van muziekwerken die niet langer in de handel zijn. Het doel is om

erfgoedinstellingen de mogelijkheid te bieden deze werken online beschikbaar te stellen zonder de auteursrechten te schenden.

In het convenant vertegenwoordigt Buma/Stemra de tekstdichters, muzikuitgevers en componisten van muziek, ook wanneer ze geen lid zijn. De collectieve beheersorganisatie biedt erfgoedinstellingen een niet-exclusieve niet-commerciële licentie om muziekwerken die niet langer in de handel zijn te reproduceren en online beschikbaar te stellen via hun erfgoedwebsites (inclusief platformen zoals Europeana).

Er wordt geen licentie aangeboden voor muziek die in films voorkomt, artwork op albumhoezen, songteksten, etc. Muziekwerken zonder geautoriseerde exploitatie – zoals bootlegs – vallen ook niet onder het convenant. Het convenant vervalt voor muziekwerken die weer in de handel komen of waarvoor een rechthebbende een opt-out verzoek heeft ingediend bij EUIPO.

In tegenstelling tot het convenant AV moeten erfgoedinstellingen een "redelijke inspanning te goeder trouw" leveren om te bepalen of een muziekwerk niet langer in de handel is. Dit betekent onder andere controle via gebruikelijke handelskanalen (bijv. Spotify, YouTube). Wanneer de muzikant of het nummer niet op Spotify voorkomt is dat al een sterke indicatie dat het werk niet meer in de handel is volgens het convenant.

Het gebruik van niet langer in de handel zijnde muziekwerken is niet zonder kosten. Erfgoedinstellingen betalen een jaarlijkse vergoeding aan Buma/Stemra van €130,- per 120.000 gestarte streams. Dit gebruik, met wat additionele metadata, moeten ze jaarlijks rapporteren aan Buma/Stemra.

Door de specifieke opzet van de collectieve beheersorganisaties voor uitvoerend kunstenaars kunnen zij niet representatief zijn voor niet langer in de handel zijnde werken, vandaar dat de CBO's NORMA en SENA geen betrokken partijen zijn. Er is daardoor een kans dat het convenant in de toekomst aangepast moet worden, wanneer toepasbare regelgeving voor deze organisaties is aangepast.

3.4. Buma/Stemra licentie voor interactieve webcasts

Er zit een gat tussen het convenant muziekwerken en het convenant AV. Het convenant muziekwerken biedt geen licentie voor werken die in films voorkomen, ook het convenant AV biedt geen mogelijkheid om muziek die voorkomt in films online te zetten. Erfgoedinstellingen moeten daarvoor voor deze muziek een apart overeenkomst afsluiten. Zowel het Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid als het BHIC maken gebruik van de Buma/Stemra overeenkomst voor interactieve webcasts.²⁰

3.5. Uitzonderingen

Niet alle kopieën van een auteursrechtelijk beschermd werk worden voor dezelfde doeleinden gemaakt. Voor de meeste doeleinden heb je toestemming nodig, voor een beperkt aantal worden uitzonderingen gemaakt. Wanneer een uitzondering van toepassing is, heb je geen toestemming nodig van de rechthebbende.

---

20 Deze is hier te vinden: https://bumastemra.nl/app/uploads/2023/03/BST.434.0223-02_InteractieveWebcasts.pdf

Het auteursrecht in de Europese Unie kent bijna 30 van deze uitzonderingen. Voor de erfgoedsector vallen hier onder anderen onder het maken van een preserveringskopie, op studiezaal tonen, en een kopie maken voor privéstudie.

Uitzondering – Het maken van een preserveringskopie – Een erfgoedinstelling mag altijd een preserveringskopie maken zolang het doel het behoud van het document is en de reproductie daarvoor noodzakelijk is. Deze drempel is vrij laag. Het argument dat door het digitaliseren het document niet meer fysiek geraadpleegd hoeft te worden is al voldoende om het behoud van het document te verbeteren. Het maken van preserveringskopieën kan niet tegengehouden worden door rechthebbenden.

Uitzondering – Het materiaal op studiezaal aanbieden - Erfgoedinstellingen mogen hun collectie op hun studiezaal beschikbaar stellen en binnen het netwerk (lees wifi) van de instellingen, zolang dit is aan individuele gebruikers voor onderzoek of privéstudie. Dus je mag geen bioscoopzaal openen en daar films op tonen, je mag wel een studiezaal hebben waar mensen zelf naar AV-materiaal kunnen kijken.

Let op, het kan zijn dat in schenkingsovereenkomsten deze mogelijkheid wordt voorbehouden. De uitzondering om het audiovisueel materiaal op studiezaal aan individuele leden van het publiek te tonen biedt geen toestemming om in een bioscoopzaal het hele werk te laten zien.

Uitzondering – Citeren - Naast de uitzonderingen voor het digitaliseren en op studiezaal tonen van audiovisuele werken is het ook toegestaan om uit deze werken te citeren. Met het gebruik van het citaatrecht kan audiovisueel materiaal gebruikt worden ter ondersteuning van het erfgoedverhaal op de eigen site of in andere publicaties.²¹

Het citaatrecht staat het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal toe zonder toestemming van de rechthebbende. Het citaat moet functioneel zijn. Dat wil zeggen dat het citaat het verhaal ondersteunt en niet alleen maar mooi maakt. Een afbeelding om een blogpost wat op te fleuren mag niet, maar een afbeelding bij een verhandeling over de verschillende variaties van de handtekening van Picasso mag je zijn handtekening wel gebruiken ter ondersteuning van je argument. De lengte van het citaat is een kwestie van gezond verstand, en er is geen specifieke regel in de auteurswet die de lengte beperkt. Hou de lengte van het citaat in verhouding tot het doel van het citeren. Nooit langer dan nodig is om het verhaal of argument te ondersteunen. Het is hierbij altijd verplicht om de maker en de bron te vermelden.

Uitzondering – Privéstudie – Natuurlijke personen mogen een beperkt aantal kopieën maken van materiaal uit de collectie om deze te gebruiken voor eigen oefening of studie. Zij mogen deze dan vervolgens niet meer aan derden verstrekken, ook mag dit gebruikt worden voor bijvoorbeeld het nabouwen van bouwwerken.²² De erfgoedinstelling mag het maken van deze kopieën faciliteren.

---

²¹ Artikel 15a, auteurswet

²² Kijk ook naar het KVAN Kennisdocument Bouwdossiers uit 2023.

Op internet tonen - Geen van de uitzonderingen op het auteursrecht biedt de mogelijkheid om audiovisuele werken online te tonen. Daar is nog altijd toestemming van de rechthebbende voor nodig. Dit kan bijvoorbeeld geregeld worden in een schenkingsovereenkomst, of via een licentie met collectieve beheersorganisatie.

Collectief beheer - Via collectieve beheersorganisaties, of CBO's, regelen veel rechthebbenden tegenwoordig hun rechten. Denk hier met name aan de rechthebbende van commerciële werken als cinematografisch werk, series, etc. Organisaties als Buma/Stemra, Pictoright, LIRA, StOPnl, etc. krijgen van hun leden (rechthebbenden) de mogelijkheid om voor die groep licenties af te sluiten en vergoedingen te innen. Vervolgens keren deze organisatie dan weer geld uit aan hun leden. Dit maakt het voor zowel gebruikers als rechthebbenden makkelijker om met hun rechten om te gaan. Bekende licenties van CBO's zijn bijvoorbeeld de licentie om muziek online te zetten van Buma/Stemra, maar ook het convenant AV wordt steeds meer gebruikt.

4. ALGEMENE VERORDENING GEGEVENSBESCHERMING

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) gaat over verwerkingen van persoonsgegevens. Persoonsgegevens zijn alle gegevens en combinaties van gegevens die (in)direct herleidbaar zijn naar levende personen. Vrijwel alle handelingen die je met deze gegevens verricht zijn verwerkingen, waaronder ook vernietigen en online plaatsen van deze gegevens. De persoon of organisatie die het doel en de middelen van een verwerking bepaalt is de verwerkingsverantwoordelijke. In het geval van het al dan niet online openbaar stellen van (audiovisuele) archieven is dat meestal het bestuur van de erfgoedinstelling. Op de verwerkingsverantwoordelijke kunnen verplichtingen rusten zoals het treffen van ‘passende maatregelen’ om de privacy te beschermen bij het verwerken van persoonsgegevens.

Bijzondere, strafrechtelijke en gevoelige persoonsgegevens - Zie voor een beschrijving van deze typen persoonsgegevens paragraaf 1.4. Het is in principe verboden om bijzondere persoonsgegevens te verwerken, tenzij een uitzondering geldt. Een van die uitzonderingen is ‘archivering in het algemeen belang’. Ook de verwerking van strafrechtelijke persoonsgegevens is aan strikte regels gebonden, kort gezegd dient dit altijd door de overheid of onder toezicht van de overheid te gebeuren.

Het begrip ‘gevoelige persoonsgegevens’ is niet juridisch en ook niet precies omschreven zoals bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens. Gevoelige persoonsgegevens verdienen wel extra bescherming, maar niet zoveel en zo absoluut als de beide andere categorieën.

4.1 Grondslagen

Voor elke verwerking van persoonsgegevens is een rechtmatige grondslag nodig. Dus ook voor de (online) beschikbaarstelling van archieven met persoonsgegevens.

Grondslag ‘wettelijke verplichting’ - Voor de overheid geldt op basis van de Archiefwet de verplichting om haar archieven, waaronder ook audiovisueel archief, in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren en, wanneer het archief twintig jaar oud is, over te brengen naar een archiefbewaarplaats en openbaar te stellen. Dit geldt ook voor particulier archief dat in een archiefbewaarplaats van de overheid berust. Als het gaat om de verwerking ‘online beschikbaar stellen van (audiovisuele) archieven’, is de AVG-grondslag wat minder eenduidig. De Archiefwet heeft het over openbaar en raadpleegbaar stellen, niet in welke vorm dat moet, dus ‘wettelijke verplichting’ onder de Archiefwet is hier niet de enige grondslag voor online plaatsen. Zeker niet als de archieven ook offline zijn te raadplegen. Daarnaast kan een tweede grondslag gelden:

Grondslag ‘taak van algemeen belang’ – Het publiek heeft groot belang bij het zo laagdrempelig mogelijk toegang hebben tot informatie, dit geldt dus ook voor beeld- en geluidsarchieven. Een tweede rechtmatige grondslag naast ‘wettelijke taak’ voor het (online) beschikbaar bestellen van audiovisuele archieven is dan ook ‘taak van algemeen belang’. Voor archiefinstellingen, die niet onder de Archiefwet vallen, is dit veelal de belangrijkste grondslag.

Grondslag ‘toestemming’: Wanneer betrokkene(n) toestemming heeft/hebben gegeven voor het (online) publiceren van audiovisueel archief.

Grondslag ‘gerechtvaardigd belang’: Wanneer je als verwerkingsverantwoordelijke een belang hebt bij de verwerking. Dit belang moet noodzakelijk zijn voor je doel en afgewogen worden tegen het belang van

de betrokkene om diens privacy te beschermen. Dit privacybelang weegt zwaarder als de betrokkene een kind is.²³

Grondslagen voor de gebruiker – Vervolgens heeft de gebruiker van het archief weer eigen gronden nodig voor eventuele verdere verwerking, en is deze daar ook verwerkingsverantwoordelijk voor. De grondslag kan bijvoorbeeld zijn: historisch en wetenschappelijk onderzoek. Alleen als de verwerking bedoeld is voor zuiver ‘persoonlijke of huishoudelijke activiteiten van een natuurlijk persoon’, waaronder bijvoorbeeld een persoonlijke kopie maken van een foto of video en deze thuis bewaren, valt dit niet onder de AVG.

Passende maatregelen – Op grond van de AVG is het voor het verwerken van persoonsgegevens omwille van ‘archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistiek’ nodig om ‘passende maatregelen’ te treffen om de privacy te beschermen. In het geval van bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens zelfs ‘passende en specifieke maatregelen’. Deze moeten bestaan uit ‘technische en organisatorische maatregelen’. Dit is niet verder uitgewerkt in AVG noch in regelgeving. In de beschrijvingen van beschermende maatregelen in hoofdstuk 6 worden mogelijke passende maatregelen bij het online beschikbaar stellen van audiovisueel archief - ook rekening houdend met het auteursrecht - uitgewerkt.

AVG-rechten van betrokkenen en uitzonderingen daarop – Op grond van hoofdstuk III van de AVG hebben betrokkenen, van wie de persoonsgegevens zijn verwerkt, bepaalde rechten, zoals onder andere het recht op inzage, op bezwaar, op rectificatie en op verwijdering van hun persoonsgegevens. Aan deze rechten hoeft door de verwerkingsverantwoordelijke niet altijd voldaan te worden indien hierop wettelijke uitzonderingen op van toepassing zijn. Bijvoorbeeld in specifieke gevallen als het gaat om de verwerking van persoonsgegevens voor wetenschap en statistiek en om persoonsgegevens die voorkomen in archieven, die in archiefbewaarplaatsen berusten en aan alle (rand)voorwaarden is voldaan.²⁴

Zie voor toepassing van de AVG bij archiefinstellingen in het algemeen ook:

<https://kiacommunity.nl/groups/192-avg-vraag-en-antwoord/welcome>

---

²³. Over de interpretatie van het begrip ‘gerechtvaardigd belang’ is veel te doen geweest. Onlangs heeft het Europese Hof van Justitie bepaald, dat ook een puur commercieel belang een gerechtvaardigd belang kán zijn, als het maar niet in strijd is met enige wet. (uitspraak 4 oktober 2024, ECLI:EU:C:2024:857)

²⁴ Hoofdstuk III van de AVG en artikelen 44 en 45 van de UAVG. De KVAN heeft de minister van Justitie en Veiligheid verzocht de uitzonderingen ook toe te passen op niet-archiefbewaarplaatsen, instellingen die zonder winstoogmerk historische archieven beheren en publiek toegankelijk zijn. De minister heeft daar in principe positief op gereageerd, zie <https://www.kvan.nl/nieuws/artikel-45-uavg-wordt-gewijzigd-op-initiatief-van-kvan-brain/>

De journalistieke uitzondering- De AVG kent de mogelijkheid voor lidstaten om uitzonderingen te maken voor verwerkingen van persoonsgegevens voor 'uitsluitend journalistieke, academische, artistieke of literaire doeleinden'. Nederland heeft daarvan gebruik gemaakt en bepaald dat delen van de AVG niet gelden als je persoonsgegevens verwerkt voor deze doelen. Onder meer is op grond van deze uitzondering niet altijd toestemming van betrokkenen nodig, kan toestemming niet worden ingetrokken en gelden ook de rechten van betrokkenen zoals recht op bezwaar, rectificatie en verwijdering niet. Dat betekent in de praktijk, dat je als krant, TV-journaal of ander medium of als wetenschapper, literaire schrijver of kunstenaar deze gegevens mag verwerken als dat noodzakelijk is voor je doel. Dat geldt ook wanneer je daarvoor bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens moet verwerken.²⁵

---

²⁵ Artikel 85 van de AVG en artikel 43 van de UAVG.

5. RISICOMANAGEMENT

Het is aan te bevelen om, voordat audiovisuele collecties online worden gepubliceerd, een beoordeling te maken welke juridische risico's daaraan zijn verbonden en hoe deze te verminderen.

Bij risicomanagement hoort een risicoanalyse. Deze is verplicht in de AVG voor verwerkingen met een grote impact op de privacy, zie hoofdstuk 4. De analyse kan meer of minder uitgebreid zijn, al naar gelang het type archief. Voor het online beschikbaar stellen van audiovisuele archieven weeg je de belangen zoals laagdrempelige openbaarheid, goede dienstverlening en efficiëntie met betrekking tot deze archieven af tegen de belangen van bescherming van persoonsgegevens en auteursrecht. Wat is het risico en hoeveel risico kun je nemen in het belang van online toegankelijkheid van archieven voor je publiek? Het is aan management en bestuur van elke archief- en erfgoedinstelling zelf om dit te bepalen.

Kans \ Impact	Onbeduidend	Klein	Gematigd	Groot	Catastrofaal
Zeer waarschijnlijk	Laag-Middelmatig	Middelmatig	Middelmatig-Hoog	Hoog	Hoog
Waarschijnlijk	Laag-Middelmatig	Laag-Middelmatig	Middelmatig	Middelmatig-Hoog	Hoog
Mogelijk	Laag	Laag-Middelmatig	Middelmatig	Middelmatig-Hoog	Middelmatig-Hoog
Onwaarschijnlijk	Laag	Laag-Middelmatig	Laag-Middelmatig	Middelmatig	Middelmatig-Hoog
Zeer onwaarschijnlijk	Laag	Laag	Laag-Middelmatig	Middelmatig	Middelmatig

Figuur. Voorbeeld van een risicomatrix

Om grip te krijgen op deze risico's kan gebruikgemaakt worden van een risicomatrix. Hierbij wordt de kans op negatieve gevolgen gecombineerd met de impact van negatieve gevolgen. De uitkomst zal een laag, middelmatig of hoog risico zijn. Een effect dat naar schatting een lage impact heeft, maar vrijwel zeker voor zal komen kan dan anders worden gewogen worden tegen een effect dat weinig voorkomt, maar naar schatting wel een grote impact kan hebben.

Hieronder is kort beschreven welke impact een claim gebaseerd op inbreuk op het auteursrecht heeft en de impact van een klacht of boete op basis van de AVG.

Kans Auteursrecht – Wanneer een rechthebbende zich meldt is het mogelijk dat een audiovisueel erfgoedobject offline gehaald moet worden. De kans is onder andere afhankelijk van de gekozen beschermende maatregelen en de aard van het materiaal. Het komt tegenwoordig ook vaak voor dat digitaal materiaal automatisch gecontroleerd wordt door partijen die auteursrecht handhaven voor

rechthebbenden. Deze partijen vergelijken automatisch alle afbeeldingen en media binnen een beeldbank met beschermd repertoire en kunnen dan automatisch claims sturen. Als deze beelden achter een inlog of pas na aanvraag beschikbaar zijn, dan is die controle niet mogelijk en is de kans vrijwel nihil. Dit betekent overigens niet dat het beschikbaar stellen achter een login daarmee toegestaan is.

Impact Auteursrecht – Wanneer je inbreuk maakt op het auteursrecht kan de rechthebbende een vergoeding vragen voor jouw inbreuk. Deze vergoedingen kunnen snel oplopen. Voor foto's is het niet ongewoon om een claim te ontvangen van meerdere honderden euro's. Hoe professioneler en commerciëler het materiaal hoe groter de impact zal zijn.

Rechtszaak Auteursrecht – Je kan een dergelijke claim aanvechten bij de rechter, en dat is vaak maar deels succesvol. De Nederlandse rechter kent namelijk geen boetes toe, maar veroordeelt de inbreuk makende partij tot het betalen van de daadwerkelijk geleden economische schade. Dit is voor erfgoedmateriaal regelmatig lager dan het geclaimde materiaal. Duidelijk is dat deze schadevergoeding bij geen economische schade nihil kan zijn, maar de rechter bevestigt ook dat voor sommige inbreuken de schadevergoeding meerdere honderden euro's kan zijn.

Op dat moment heeft er wel inbreuk plaatsgevonden, en dat betekent voor een Nederlandse rechter vaak dat je veroordeeld wordt tot het betalen van de proceskosten en de kosten van advocaat van de tegenpartij. Deze laatste kosten lopen in de duizenden euro's.

Kans AVG – Binnen de Nederlandse archiefsector zijn er sinds de invoering van de AVG geen gevallen bekend waarbij de Autoriteit Persoonsgegevens een sanctie heeft opgelegd aan een archiefinstelling voor de online publicatie van persoonsgegevens.

Impact AVG – Wanneer je persoonsgegevens openbaar maakt - fysiek of online - kun je ondanks beschermende maatregelen toch een verzoek krijgen van de betrokkene(n) om de gegevens te wijzigen of vernietigen. Het is aan te raden daarvoor een efficiënte procedure en voorzieningen te hebben. Als de betreffende informatie bijvoorbeeld snel offline gehaald of beperkt openbaar gesteld wordt, leert de ervaring dat verzoekers hun klacht sneller intrekken. Bij afspraken over offline halen of beperkt openbaar stellen is het aan te bevelen vast te leggen wanneer het item wel weer online gezet dan wel volledig openbaar kan worden. Het komt ook voor, dat na een discussie met de klager deze begrip toont en het materiaal toch weer online gezet kan worden. Het bieden van een luisterend oor aan de verzoeker is behulpzaam, klantvriendelijk en kan helpen bij het voorkomen van claims.

Sancties Autoriteit Persoonsgegevens – Een betrokkene kan ook een klacht indienen bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). De AP kan de klacht oppakken en onderzoeken of de instelling een onrechtmatige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer heeft gemaakt, een risicoanalyse of DPIA^{26,27} heeft gedaan, de juiste conclusies heeft getrokken ten aanzien van de belangenafweging en eventueel beschermende maatregelen heeft genomen. Het is dus in alle gevallen aan te raden een korte of langere

---

²⁶ Een Data protection impact assessment (DPIA), zie <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/themas/basis-avg/praktisch-avg/data-protection-impact-assessment-dpia>

²⁷ <https://www.kcbr.nl/sites/default/files/2023-09/Model%20DPIA%20Rijksdienst%20v3.0.pdf>

risicoanalyse te hebben en te documenteren welke maatregelen zijn genomen en waarom. Ook kan meespelen of het item inmiddels offline gehaald of beperkt openbaar gesteld is. Wanneer maatregelen zijn genomen kan het oordeel milder uitvallen. In laatste instantie kan mogelijk een boete volgen.

Rechtszaak AVG – Betrokkenen kunnen stellen dat zij schade lijden en naar de rechter stappen. Dan kan er een civiele zaak worden aangespannen. Rechtbanken zullen eenzelfde soort informatie inwinnen als de AP en de rechter zal een afweging maken tussen de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de eiser en het belang van (online) openbaarheid van het betreffende archief. Bovendien moet de eiser zijn schade aantonen. Dit kan leiden tot een uitspraak, waarbij de erfgoedinstelling een schadevergoeding moet betalen aan de betrokkene en de betreffende informatie offline moet halen of laten.

Hoewel het voor de erfgoedinstelling niet altijd voordelig uit hoeft te pakken, is het voordeel van een rechtsgang zonder schikking, dat die jurisprudentie zal opleveren. Dit zal duidelijkheid scheppen voor zowel de erfgoedwereld als de archiefgebruikers.

6. BESCHERMENDE MAATREGELEN

Verschillende erfgoedinstellingen maken gebruik van verschillende strategieën om het risico op een onrechtmatige inbreuk in te perken bij het openbaar beschikbaar stellen van audiovisuele archieven. Wanneer een instelling ervoor kiest archieven in zijn geheel online beschikbaar te stellen, wordt soms de keuze gemaakt om deze wel of niet doorzoekbaar te maken op naam en/of op andere kenmerken die zijn te herleiden tot personen. Archieven met gevoelige persoonsgegevens kunnen ook beperkt openbaar zijn door alleen op aanvraag of alleen digitaal raadpleegbaar te zijn op de studiezaal.

Instellingen kunnen diverse beschermende maatregelen inzetten. Deze maatregelen kunnen genomen worden ter bescherming van de privacy én ter voorkoming van inbreuken op het auteursrecht, met als uitgangspunt dat audiovisueel archief digitaal beschikbaar wordt gemaakt. In de praktijk blijkt vooral een combinatie van verschillende maatregelen effectief. Het is aan de erfgoedinstelling om te kiezen of, en welke maatregelen ingezet worden en passend zijn. Daarbij is het aan te raden, uit te gaan van een risicoanalyse en de gemaakte keuzes goed te documenteren.

We gaan ervan uit, dat de algemene wijze waarop je als erfgoedinstelling omgaat met privacy, is vastgelegd in je Privacybeleid en/of Privacyverklaring en dat deze op de website is of zijn gepubliceerd.²⁸

6.1 Niet alles beschikbaar stellen

Stel bij het online plaatsen van audiovisueel archief niet zomaar alles beschikbaar. Wanneer de kans aanwezig is, dat tot (levende) personen herleidbare bijzondere, strafrechtelijke of gevoelige gegevens online komen te staan, valt te overwegen deze offline te houden. Hierbij speelt natuurlijk de mate van toegankelijkheid, herleidbaarheid en de ouderdom van materiaal een grote rol. Hiermee wordt vooral de kans op onrechtmatige verwerking van bijzondere/strafrechtelijke/gevoelige persoonsgegevens verlaagd. Daarnaast mag je zonder toestemming ook geen auteursrechtelijk beschermd werken online plaatsen.

Voordeel: de kans dat er onbedoeld te veel persoonsgegevens gedeeld of inzichtelijk worden, wordt significant verlaagd.

Nadeel: Het vereist veel arbeidskracht om handmatig te beoordelen waar en welke stukken archief niet voor openbaarmaking in aanmerking komen. Additionele handmatige procedures moeten ontwikkeld worden om het gehele archief inzichtelijk te maken voor een gebruiker wanneer deze wel het hele archief wil inzien. Dit kan een additionele administratieve last veroorzaken, zeker als het gaat om grote archieven.

---

²⁸ Voorbeelden van dergelijk gepubliceerd privacybeleid vind je onder meer hier:
<https://noord-hollandsarchief.nl/over-ons/organisatie/privacyverklaring-en>
<https://www.rhcl.nl/application/files/4714/1708/9633/PrivacyverklaringRHCL.pdf>

6.2 Niet toegankelijk maken op persoonsnaam

Stel bij het online zetten van audiovisueel archief (nog) geen metadata of indexen op persoonsnamen of andere additionele unieke herleidbare gegevens beschikbaar, totdat het materiaal oud genoeg is en/of de betrokkenen zijn overleden. Doordat ze niet vindbaar zijn, is de impact van eventuele beschikbaarstelling van persoonsgegevens kleiner. Deze toegankelijkheid kan natuurlijk wel voor de eigen organisatie beschikbaar gemaakt worden, zodat zij voor legitieme verzoeken alsnog op deze informatie kunnen zoeken.

Voordelen: Dit maakt een persoonsgegeven moeilijk vindbaar, alleen als iemand al weet waar hij/zij moet zoeken kan dat archiefmateriaal gevonden worden, zodat het toch online kan komen te staan.

Nadelen: De persoonsgegevens worden niet helemaal onvindbaar. Wanneer een bezoeker scrollt door een online archief zal hij het materiaal mogelijk toch kunnen zien en/of horen.

6.3 Niet indexeerbaar maken voor (grote) zoekmachines, niet downloadbaar

Via bepaalde technieken kun je namen of begrippen filteren en in zoekindexen dergelijke namen en begrippen uitsluiten zodat zij onvindbaar worden voor de grote zoekmachines. Er zijn verschillende gradaties mogelijk: onvindbaar via algemene zoekmachines, of ook onvindbaar, althans via dat bepaalde zoekwoord, op de eigen website van de instelling. Daarnaast kun je zorgen dat een online afbeelding, video of geluidsfragment niet gedownload kan worden.

Voordelen: Via deze technieken kunnen documenten met mogelijk bijzondere/gevoelige persoonsgegevens onvindbaar worden gemaakt voor het grote publiek en zelfs voor de gebruikers van de website van de erfgoedinstelling. Het niet kunnen downloaden gaat verdere verspreiding enigszins tegen.

Nadelen: Het bijzondere/gevoelige gegeven wordt niet helemaal onvindbaar. Wanneer een bezoeker scrollt door een online archief zal hij het materiaal mogelijk toch kunnen zien en/of horen. Ook kan een bezoeker de inhoud van een website 'scrapen' en verder verspreiden, overigens valt dat dan onder diens eigen verantwoordelijkheid. Ook al kan een item niet worden gedownload, een bezoeker kan altijd een screenshot maken.

6.4 Op aanvraag link naar audiovisueel archiefmateriaal toesturen

Zet het materiaal niet online, maar laat de gebruiker een link aanvragen naar een specifieke foto, film of fragment. Met goede informatie aan de aanvrager kan je hiermee ook gebruik maken van de auteursrechtelijke uitzondering op privéstudie. Het is wel aan te bevelen de gebruiker te wijzen op de risico's die zijzelf lopen als zij het materiaal verder gaan verspreiden.

Voordeel: Documenten met gevoelige gegevens worden niet breed openbaar. De verspreiding van het materiaal blijft hierdoor beperkt. Door gebruik te maken van de auteursrechtelijke uitzondering op privéstudie verlaag je aanzienlijk de kans op auteursrechtelijke inbreuk. Deze maatregel kan ook toegepast worden voor privacygevoelig materiaal.

Nadeel: Eventueel misbruik van gevoelige gegevens wordt niet helemaal uitgesloten, ook de aanvrager kan mogelijk misbruik maken. Gebruikers kunnen daarnaast ook zelf auteursrechtelijke inbreuk maken door het materiaal zelf weer verder te verspreiden.

6.5 Pseudonimiseren (maskeren van persoonsgegevens)

Pseudonimiseren is het maken van een (raadpleeg)kopie waarbij de persoonsgegevens onherkenbaar zijn gemaakt, waarbij in het origineel de persoonsgegevens intact blijven. Pseudonimiseren kan bijvoorbeeld door kenmerkende persoonsgegevens te verwijderen of onherkenbaar te maken. Bij foto's of films zou je dan dus gedeelten kunnen weglaten.

Het is belangrijk ervoor te zorgen dat het verwijderde gegeven niet uit de context kan worden opgemaakt en dat slechts enkele personen over de sleutel beschikken. Ook is het zaak alert te zijn op een mogelijke hack van de sleutel, waardoor een gebruiker de persoonsgegevens weer kan ontsleutelen.

Voordelen: Wanneer persoonsgegevens onherkenbaar zijn gemaakt en het uitgesloten is dat de gepseudonimiseerde persoonsgegevens - ook indirect vanwege de context - herleidbaar zijn naar levende personen, valt de kopie van het archief niet meer onder de AVG.

Nadelen: Bij audiovisueel archief lijkt het vrijwel onmogelijk om te pseudonimiseren omdat het materiaal, of het nu om beeld- of geluidsarchief gaat, heel moeilijk is te ontdoen van persoonskenmerken. Wel kun je een deel van bijvoorbeeld een film bij publicatie weglaten, als je dat waarerbij vermeldt. Het origineel moet natuurlijk wel intact blijven.

6.6 Persoonsgegevens matchen met Register Overledenen 1939-heden

Het is sinds 2023 mogelijk om een eigen digitaal bestand met persoonsgegevens, bijvoorbeeld een index op een audiovisueel archief, door het CBG Centrum voor familiegeschiedenis (CBG) te laten matchen met het digitale overlijdensregister uit de periode 1939-heden. Hiermee krijgt de erfgoedinstelling meer grip op de aard van persoonsgegevens en auteursrechten die voorkomen in de dossiers. Zie <https://kiacommunity.nl/thoughts/4551>

Voordeel: Wanneer er een match is, is zeker dat die persoon is overleden en kunnen documenten met diens persoonsgegevens openbaar worden en online worden geplaatst. Wanneer de maker van een auteursrechtelijk beschermd werk al meer dan 70 jaar geleden overleden is, dan is het auteursrecht verlopen op het werk. De ervaring leert dat via matching veel meer documenten openbaar en raadpleegbaar kunnen worden dan vóórdat deze mogelijkheid bestond.

Nadeel: Om goed te kunnen matchen zijn voldoende gegevens nodig om iemand met zekerheid te identificeren: voor- en achternaam, geboortedatum en -plaats en overlijdensdatum en -plaats. In (indexen op) audiovisuele archieven zijn deze meestal onvoldoende aanwezig. Ook zijn er vaak gegevens van meerdere personen aanwezig en dan moet van deze allemaal worden aangetoond dat ze (lang genoeg geleden) overleden zijn om geen problemen te hebben met de AVG of Auteurswet.

6.7 Waarschuwing of disclaimer op website of in mail: bezoeker verantwoordelijk

Op de website van de archief- of erfgoedinstelling kan vóórdat bezoekers toegang op audiovisueel archief met persoonsgegevens raadplegen, een pop-up verschijnen die waarschuwt tegen het misbruiken van de persoonsgegevens die men in een archief vindt, en die je eerst met *Ja* of *Gelezen* moet beantwoorden. Een dergelijke disclaimer kan ook meegestuurd worden met een link naar de documenten.

Voordeel: Een disclaimer is eenvoudig te realiseren.

Nadelen: Een disclaimer plaatsen kan als enige maatregel onvoldoende zijn. In combinatie met andere maatregelen kan het wel een effectief middel zijn. Het kan voor frequente bezoekers als irritant ervaren worden wanneer ze steeds een extra handeling moeten plegen. Juridisch gezien heeft een disclaimer geen gevolg voor de hoogte van de kans en impact van risico's.

een voorbeeld van een dergelijke disclaimer is:

‘Volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) mogen gegevens van nog levende personen niet zonder rechtmatige grondslag worden verwerkt. Alle verdere verwerkingen die u doet met de door u ontvangen en/of ingeziene persoonsgegevens in de documentatie vallen onder uw verantwoordelijkheid. De instelling is niet verantwoordelijk en accepteert geen enkele aansprakelijkheid hiertoe. Bovendien geldt ten aanzien van werken dat zij auteursrechtelijk beschermd kunnen zijn. Publicatie ervan zonder toestemming van de rechthebbende is niet toegestaan (Auteurswet art 1).’

6.8 Klachtenmogelijkheid via website, chat, telefoon

Om te kunnen reageren op klachten en verzoeken van personen van wie de (bijzondere/gevoelige) persoonsgegevens (onbedoeld) toch openbaar zijn gemaakt, of klachten over schending van auteursrecht, is een goede procedure voor klachtenafhandeling nodig. Denk bijvoorbeeld aan een mailadres, telefoon- of whatsapp-nummer en/of chatfunctie op de website voor het indienen van klachten en reacties. Daarbij moet dan wel voor een goede bemensing gezorgd worden.

Ook is het aan te raden te zorgen voor een adequate bereikbaarheid van personen die een item snel van de website kunnen afhalen, ook buiten kantooruren. Het is goed om het item offline te houden zolang de klacht loopt, zodat de klacht rustig behandeld en besproken kan worden met de klager. Daarbij dient gezorgd te worden dat het offline halen of onvindbaar maken op een zo laag mogelijk niveau – bijvoorbeeld foto, film of geluidsfragment – gebeurt, om te voorkomen dat een grote hoeveelheid documenten direct onvindbaar wordt wanneer een klacht slechts één item betreft. Mocht na overleg met de klager een item offline blijven, dan is het goed om een termijn af te spreken waarna dit weer wél online kan.

Voordelen: Goede en snelle klachtenafhandeling kan ergernis en escalatie van een klacht of claim voorkomen.

Nadelen: De gegevens zijn al gepubliceerd, een bezoeker kan ondanks een correcte klachtenafhandeling van de erfgoedinstelling vervolgens toch bij de privacy-toezichthouder zijn klacht indienen, een auteursrechtelijke claim versturen, of naar de rechter stappen. De ervaring leert, dat een adequaat luisterend oor aan de kant van de erfgoedinstelling veel, maar niet alle juridische procedures kan voorkomen.

6.9 Inlog nodig

Het is mogelijk een inlogomgeving te creëren waarbij gebruikers van het archief wél de toegang en metadata via de openbare website kunnen vinden, maar voor het inzien van de documenten zelf moeten inloggen. Ook kan een link worden gestuurd naar de dossiers, waarbij bezoekers eerst moeten inloggen voordat ze het materiaal kunnen zien.

Voordelen: Een inlog toevoegen werpt een extra drempel op tegen mogelijk misbruik van het archief en zorgt ervoor dat zoekmachines de pagina's niet kunnen indexerend. Daarnaast beperkt het de aanvraag en verstrekking ook tot een specifieke persoon zodat eventueel misbruik te traceren is.

Nadelen: Een inlog werpt ook een extra drempel op voor gebruikers, dit staat haaks op het uitgangspunt van laagdrempelig aanbieden van openbare archieven. Een inlogstelsel kan verder nooit misbruik voorkomen, ook ingelogde bezoekers kunnen zich hieraan schuldig maken. Een inlog voorkomt ook geen auteursrechtelijke inbreuken. De erfgoedinstelling maakt immers alsnog een kopie.

6.10 Toestemming vragen

Het is uiteraard altijd mogelijk om toestemming te vragen om audiovisueel archief online beschikbaar te stellen. Ga op zoek naar de maker of de organisatie waar de maker werkte en/of naar de betrokkenen in de zin van de AVG. Deze kunnen toestemming voor het publiceren van de archieven geven waar zij de rechthebbende van zijn, of voor het verwerken - in dit geval digitaal of online beschikbaar stellen - van hun persoonsgegevens.

Voordelen: Je weet dat je geen inbreuk maakt op het auteursrecht van beeld- en geluidsarchieven en/of op de privacy van betrokkenen.

Nadelen: Het vinden van de rechthebbende en/of de betrokkene is een tijdsintensieve en soms, door ontbrekende informatie, ook onmogelijke opgave. Voor toestemming voor verwerking van iemands persoonsgegevens geldt, dat die weer ingetrokken kan worden, waarna je de publicatie weer offline zal moeten halen. Intrekking van toestemming in verband met persoonsgegevens en auteursrecht kan overigens niet met terugwerkende kracht.

6.11 Voor bepaalde tijd online

Door alleen audiovisueel materiaal online te zetten die afgerond zijn voor een bepaalde datum kan de erfgoedinstelling beter grip krijgen op de risico's. Bij ouder materiaal is de kans groter dat het auteursrecht verlopen is, er geen commerciële exploitatie meer is en dat de betrokkenen overleden zijn.

Voordelen: Een effectieve manier om de kans op negatieve gevolgen te beperken.

Nadelen: Hiermee wordt het publiek niet optimaal bediend. Daarnaast moet er een apart beleid uitgevoerd worden voor archieven en onderdelen daarvan die jonger zijn dan de gekozen datum. Dit kan weer leiden tot een hogere administratieve last. Ook moet de selectie van online gebrachte werken periodiek aangevuld worden, deze procedure vormt dan weer een additionele administratieve last.

6.12 Niet langer in de handel zijnde werken

Zoals omschreven is in sectie 3.2 kunnen audiovisuele werken die niet langer in de handel zijn geregistreerd worden en na een wachttijd van zes maanden online geplaatst worden. De instelling is dan niet aansprakelijk voor mogelijke auteursrechtelijke inbreuk op deze geregistreerde audiovisuele werken. Kijk op <https://www.avanet.nl/kennis/out-of-commerce-convenant-av/> voor meer informatie over het convenant, hoe het ondertekend kan worden en welke organisaties hier al mee aan de slag zijn.

Voordelen: Met een registratie van een niet langer in de handel zijnde document loop je geen auteursrechtelijk risico meer, zolang er geen opt-out geregistreerd is voor het werk.

Nadelen: Het registreren is een additionele administratieve last. Deze benodigde tijdsinvestering van de registratie zou je kunnen afwegen tegen het risico van inbreuk maken wanneer je het werk zonder registratie online zet.

7. CONCLUSIE

In dit kennisdocument zijn de juridische regels rond het zo breed mogelijk aanbieden van audiovisuele archieven door erfgoedinstellingen verkend. Hierbij is met name gekeken naar regels omtrent openbaarheid, het verwerken van persoonsgegevens en het auteursrecht. Gebaseerd op deze regels en opgehaalde praktijkervaringen zijn de kansen op negatieve impact beschreven. Voor zowel de privacy- als de auteursrechtelijke aspecten moet per archief worden bekeken wat de risico's zijn.

7.1 Maak een risicoafweging

De conclusie is, ook als het gaat om recent materiaal, dat een instelling audiovisueel archief met een laag risico online kan publiceren, wanneer de erfgoedinstelling gebruik maakt van voldoende beschermende maatregelen. Essentieel is, dat vanuit het vakgebied de belangen van het beschikbaar stellen van erfgoed zwaar wegen in de afweging met het auteursrecht en de privacybelangen van betrokkenen. Voorbeelden hiervan zijn beschreven in hoofdstuk 6 en de bijlage. De maatregelen verlagen, vooral in combinatie met elkaar, het risico van inbreuk op auteursrecht of op de privacy van betrokkenen.

Deze risico's zijn echter nooit helemaal weg te nemen. De enige manier om dat te realiseren, is om de dossiers niet breed beschikbaar te stellen totdat zeker is, dat alle betrokkenen zijn overleden en het auteursrecht niet meer van toepassing is. Dan zijn deze dossiers al snel meer dan 100 jaar niet publiekelijk beschikbaar. De erfgoedsector staat voor openbaarheid en laagdrempelige raadpleegbaarheid van (historische) informatie, reden waarom zulke lange beperkingstermijnen niet wenselijk zijn. Wanneer voldoende maatregelen worden genomen kan het publieksbelang van online toegankelijkheid opwegen tegen de overblijvende risico's op het terrein van privacy en auteursrecht. Overweeg als archief- of erfgoedinstelling dan ook om deze resterende risico's te accepteren.

Overigens is het natuurlijk altijd mogelijk, dat iemand ook buiten het privacy- of auteursrecht om, een klacht indient over het al dan niet openbaar zijn van audiovisueel archief op basis van het civielrecht, bijvoorbeeld 'onrechtmatige daad' uit het Burgerlijk Wetboek.

Maak een eigen risicoafweging – Het is tenslotte aan iedere archief- of erfgoedinstelling om een eigen risicoafweging te maken en aansluitend daaraan de keuze te maken of, op welke manier en met welke maatregelen audiovisuele archieven (online) beschikbaar gesteld worden. Goed documenteren van deze keuzen is van belang voor de eigen verantwoording en met het oog op eventuele claims of klachten. Dit kennisdocument draagt de informatie aan om dit verantwoord te doen.

BIJLAGE 1 – CASUSBESCHRIJVINGEN

In deze bijlage zijn enkele casussen opgenomen van instellingen en hun omgang met het beschikbaar stellen van audiovisuele archieven, onder andere de casussen die zijn besproken tijdens het webinar van 29 november 2022.²⁹ Het risicomanagement en een aantal beschermende maatregelen die beschreven zijn in de hoofdstukken 7 en 8 komen er in terug. Deze bijlage is te beschouwen als een collectie van praktijkvoorbeelden.

Zoals in de opname van de webinar aan de orde komt, is het niet de bedoeling de oplossing voor elk geval op een presenteerblaadje aan te bieden. De casuïstiek dient als voorbeeld om inzicht te krijgen in de afwegingen die toegepast kunnen worden om tot een oordeel te komen over al dan niet online plaatsen, en zo ja, onder welke voorwaarden.

De bijlage beschrijft vragen en casussen van de volgende instellingen:

- RHC Eindhoven
- Beeld & Geluid
- Groninger Archieven
- Brabants Historisch Informatie Centrum
- Haags Gemeentearchief
- Zeeuwse Bibliotheek
- Erfgoed Delft
- Vraag diverse instellingen over WO2-archieven

---

²⁹ Een aantal voorbeelden zijn uitgebreid behandeld tijdens het webinar van 29-11-2022, zie de opname daarvan: [AVA Net Webinar 'AVG kan meer dan je denkt'](#).

I. RHC Eindhoven – deels ontklede personen

Het RHC Eindhoven heeft verschillende foto's waarvan de vraag is of deze online gepubliceerd kunnen worden op hun website. Foto's met deze aspecten komen in vrijwel alle AV-archieven voor.

De collectie bevat onder andere foto's met de volgende beschrijvingen

- Zwart-wit foto uit jaren 60 van een strand waar mensen in bikini/badkleding opstaan. Prominent vooraan in beeld is een vrouw in bikini. Er zijn geen namen bekend van de afgebeelde personen.
- Foto van jonge meisjes die aan het turnen zijn in een gymzaal, jaren 90. Er zijn geen namen bekend. Het RHC heeft deze collectie al offline gehaald.
- Foto's van sportverenigingen waarop kinderen in zwembaden en op sportvelden. De foto's komen uit diverse perioden. Ook hier zijn geen namen bekend.
- Films en foto's van blote kleine kinderen in bad, uit circa 1940, zonder namen.

Afbeelding. Helmy van Eck-Nijs doet Jan(links) en Kees Spoorenberg, kinderen van hoedenfabrikant Jo Spoorenberg in bad (Eindhoven, 1942). Rechthebbende RHC Eindhoven.

Privacy – Al deze voorbeelden gaan over (half) ontklede mensen, al dan niet in zwem- of sportkleding. Het gaat hier niet om bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens, maar om zogenaamde ‘gevoelige gegevens’ en daarbij is de context belangrijk. We zitten hier in een ‘grijs gebied’.

Een handige vraag om bij dit soort zaken te stellen is: Hoe erg zou ik het vinden als van mij zo'n foto/film online zou komen?

Factoren die bijvoorbeeld een rol spelen:

- Het belang van het tijdsbeeld, de historische informatie die je aan je publiek wil bieden. Weegt dat op tegen een eventuele inbreuk op de privacy?
- Hoe ernstig is de inbreuk op de privacy?
- Zijn het beelden die gemaakt zijn in de openbare ruimte of in een privé omgeving?
- Zijn het nieuwsfoto's, dus geldt de journalistieke uitzondering?
- Is het kunst, dus geldt de artistieke uitzondering?
- Is het beeld via google of via de eigen site op persoonsnaam te vinden?
- De ouderdom en herkenbaarheid van de beelden. Een baby of peuter uit de jaren 50 kan zeker nog leven, maar is nu niet meer herkenbaar, zeker als er geen namen bij staan.
- De identificeerbaarheid van de personen op de beelden door een namenindex, beschrijving bij de beelden of fysieke herkenbaarheid. De herkenbaarheid zal bij een foto uit de jaren 90 groter zijn dan bij oudere foto's, en bij een geïndiceerd bestand uiteraard groter dan bij beelden zonder naamsvermelding van de betrokkenen.
- In de tijd, dat de strandfoto werd gemaakt, bestond internet nog niet. De vrouw op de foto kon niet vermoeden dat de foto zo'n groot bereik zou krijgen.
- Het misbruik dat van een foto gemaakt kan worden, bijvoorbeeld door pedofielen.

Oudere foto's (jaren 50 en 60) zoals van het strand en kinderen in bad, zonder naamsaanduiding, zouden online kunnen (blijven) staan. De personen op die foto's zijn niet of nauwelijks herleidbaar tot levende personen.

Meer discussie is er over de foto's uit de jaren 90. De personen daarop zijn meer herkenbaar. Van online publicatie kan misbruik worden gemaakt, bijvoorbeeld door pedofielen; dat kan overigens ook als het gaat om ouder materiaal. Niet iedereen is het erover eens, hoe zwaar dat risico moet wegen en of het opweegt tegen de waarde van het tijdsbeeld dat de foto's en films geven. Archief- en erfgoedinstellingen zijn er om de geschiedenis te laten leven, is het argument vóór online plaatsen, en pedofielen vormen een minderheid.

Hier blijkt, dat dit soort afwegingen geen wiskunde zijn en dat ze niet overal dezelfde uitkomst zullen hebben. Van belang is wel, je keuze goed te documenteren zodat je je kunt verantwoorden bij klachten. Denk bij deze afweging ook na over wat voor schade de instelling lijdt van eventueel misbruik?

Auteursrecht – Hoewel deze foto's bijzondere aandacht verdienen in termen van privacywetgeving zijn ze vrij standaard in termen van het auteursrecht. Om deze beelden online te plaatsen is toestemming van de rechthebbende nodig. Gezien de aard van deze foto's liggen deze waarschijnlijk bij de fotograaf zelf, of de uitgever wanneer het gaat om persfoto's.

Portretrecht – Dit zijn vrijwel allemaal portretten die niet in opdracht zijn gemaakt. Hier kunnen de geportretteerde beroepen op een redelijk belang en zich verzetten tegen de openbaarmaking en verveelvoudiging van het werk. De kans dat een geportretteerde zich expliciet beroept op het portretrecht is klein, maar komt weleens voor in de sector.

II. Beeld & Geluid – Reclamefilmpje assurantiemaatschappij

Beeld & Geluid heeft een serie reclamefilmpjes van onder meer verzekeringsfirma's gebruikt voor het eigen museum. In een commercial uit de jaren '90 komt een naakt kindje voor. Dat zul je anno nu niet snel meer zien. Het doel van Beeld & Geluid was: tonen van historische commercials en een veranderend reclameland, en daarmee een historisch tijdsbeeld te geven.

Privacy – Naakte kinderen zijn, wellicht in toenemende mate, taboe, waardoor dit soort materiaal gevoelig en een inbreuk op de privacy kan zijn als het openbaar wordt. Daarnaast is misbruik van dit materiaal door deze publicatievorm mogelijk geworden. Hoewel de naam van het kindje niet bekend is en de herkenbaarheid niet groot, is wel waarschijnlijk dat de persoon nog leeft.

Een tijdsbeeld geven van een veranderend reclameland kan ook bereikt worden via andere filmpjes. Er waren ook andere voorbeelden in de collectie zonder naakte kindjes, daarom is niet voor dit filmpje gekozen.

Auteursrecht – Bij reclamefilms zijn vaak producenten betrokken. Deze producenten verzamelen vaak het auteursrecht over deze werken. Voor het online beschikbaar stellen van het reclamefilmpje is daardoor in beginsel toestemming nodig van deze rechthebbende.

III. Groninger Archieven – Ontruiming kraakpanden

De Groninger archieven hebben een film van ontruiming van kraakpanden in centrum Groningen uit 1981 online staan. Op het materiaal zijn onder andere kraakpanden waarop spandoeken hangen, ME-busjes, politie, krakers en omstanders te zien. De ME'ers, politie, en andere personen, waaronder personen die worden meegenomen door de politie, zijn duidelijk herkenbaar in beeld gebracht.

Afbeelding. Afbeelding uit '[Ontruiming Hotel Hofman](#)' door Jan Oosterdijk, 07-12-1981

Personen zijn duidelijk in beeld, mensen kunnen nog in leven en herkenbaar zijn. Anderzijds is er geen beschrijving met namen bij het filmpje en ook zijn geen naamplaatjes van de politie herkenbaar in beeld gebracht. Politieagenten en ME'ers in actie willen over het algemeen niet herkenbaar in beeld worden gebracht, omdat zij bedreigd kunnen worden. Het is de vraag of dit nog speelt bij een archief van meer dan 40 jaar oud.

Zoals boven aangegeven geeft de film een tijdsbeeld van de jaren '80 van de vorige eeuw, waar kraken en ontruiming van panden aan de orde van de dag was.

De film is niet gemaakt met 'uitsluitend journalistieke of artistieke doelen', in dat geval zou het duidelijker zijn dat de uitzondering uit de AVG geldt.

Privacy – Enerzijds geeft de film een waardevol tijdsbeeld van een belangrijk fenomeen uit die periode: de kraakbeweging en de reactie daarop van het gezag. Anderzijds staan mensen herkenbaar in beeld en is het de vraag, of het hier om bijzondere dan wel gevoelige persoonsgegevens gaat. Of er een uitsluitend journalistiek/artistiek doel was is onbekend.

Gaat het hier al dan niet om bijzondere persoonsgegevens, namelijk de politieke opvattingen dan wel levensbeschouwelijke overtuigingen van de krakers? De meningen zijn hierover verdeeld. Er blijkt niet duidelijk dat achter het kraken een politieke dan wel levensbeschouwelijke achtergrond zit.

De film is ten tijde van het webinar in 2023 beperkt openbaar, de beschrijving is openbaar en de film kon aangevraagd worden om in de studiezaal te worden bekeken. De Groninger archieven hadden destijds meer filmpjes met dit onderwerp wél online staan, waarin geen mensen herkenbaar in beeld zijn. De film staat inmiddels wel geheel online. Mocht er iemand over klagen, dan wordt als de klager een belang heeft en gelijk blijkt te hebben de film weer offline gezet.

Auteursrecht – De film is duidelijk auteursrechtelijk beschermd. Er komen geen uitvoerend kunstenaars in de opname voor, ook wordt er geen muziek gebruikt. Dus er is alleen toestemming nodig van de maker van het werk, Jan Oosterdijk of diens rechtverkrijgende. Deze toestemming is wellicht verkregen via de schenkingsovereenkomst of direct van de rechthebbende. Het kan ook zijn dat deze film in het kader van het Convenant Audiovisuele Werken online is gezet.

IV. Brabants Historisch Informatie Centrum – Stichting Jeugdbelangen

Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft een film van Stichting Jeugdbelangen in Reusel. Deze is gemaakt in de jaren '90 van de vorige eeuw. De film bevat opnames van kinderen die samenkomen op een groot veld, een aantal van hen is verkleed. Ze eten samen, er staan tenten op het veld, en er hangen versieringen. Er zijn ook beelden van kinderen in zwemkleding die in een plas water en in modder spelen.

Afbeelding. Still uit “ThemawEEK Stichting Jeugdbelangen: Reusel China” door Rijkers, Mieke en Toon
Licentie: [CC BY NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

De film geeft een tijdsbeeld van het dorpsleven, een onschuldige film over een kindervakantieweek. Dat de kinderen in zwemkleding zijn, is geen gevoelig persoonsgegeven. De herkenbaarheid van de personen kan als laag bestempeld worden, mede door de leeftijd van de beelden. Met betrekking tot deels ontklede kinderen kan de casus van het RHC Eindhoven gevolgd worden.

Privacy – In dit geval zien de auteurs geen problemen met publicatie gebaseerd op belangen van de afgebeelde personen. Documenteer echter altijd goed de overwegingen die gebruikt zijn om tot een besluit te komen. Mocht er een klacht komen, dan kan de instelling altijd aantonen dat er goed over is nagedacht. Benadruk de functie en de rol van de instelling; het geven van historische informatie over de regio.

Auteursrecht – Wanneer er geen producent betrokken is bij de film, zoals een productiemaatschappij dan is het zeer waarschijnlijk dat dit het auteursrecht over de film nog bij de stichting Jeugdbelangen in Reusel ligt. Daar kan toestemming gevraagd worden. In dit geval heeft het BHIC toestemming weten te

verkrijgen van de makers (geen producenten) en de film onder een Creative Commons-licentie beschikbaar gesteld.

Wanneer het onduidelijk is waar de rechten liggen dan is deze film een uitstekende kandidaat voor het Convenant Audiovisuele Werken. Het werk is waarschijnlijk nooit in de handel geweest, waardoor het onder de terugvaluitzondering zal vallen. Het Brabants Historisch Informatie Centrum moet dan wel het convenant ondertekend hebben.

V. Brabants Historisch Informatie Centrum – Demonstratie '90

Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft zwart-wit foto's van demonstrerende mensen op straat uit jaren 90. Foto's waarschijnlijk genomen in Den Bosch. Het bijschrift van de foto's luidt: Centrum Democraten bij een demonstratie. De personen zijn duidelijk herkenbaar in beeld, en zij kunnen nog in leven zijn. Dit speelt zich af in de publieke ruimte waarbij de mensen op de foto wisten dat ze gefotografeerd konden worden.

Doordat het hier gaat om politieke opvattingen, gaat het waarschijnlijk ook om bijzondere persoonsgegevens. Deze kunnen in dit geval gevoelig liggen, de Centrum Democraten waren omstreden. Al is niet iedereen het daarover eens, de personen die voorkomen op het materiaal kunnen Centrum Democraten-sympathisanten zijn, maar ook gewoon omstanders. Op zich doen de personen in beeld niets onoorbaars.

Uit de kwaliteit van de foto's blijkt dat de foto's niet door een journalist of nieuwsfotograaf gemaakt zijn, dus 'uitsluitend journalistieke doelen' speelt hier niet.

Privacy – In dit geval is de uitkomst niet eenduidig. De één zou dit wel online zetten, de ander niet. Ook hier geldt weer: het is geen wiskunde, je kunt hier verschillende afwegingen maken. Er wordt in de discussie een vergelijking gemaakt met een foto van personen op een CDA-congres. Is dat even gevoelig? In elk geval is duidelijk, dat op het lidmaatschap van de Centrum Democraten een veel groter taboe rustte dan op dat van het CDA en dat je dat in de overwegingen mag meenemen.

Auteursrecht – Wanneer duidelijk is dat de fotograaf geen professionele fotograaf is, dan is waarschijnlijk het auteursrecht ook bij deze persoon gebleven. Indien de persoon overleden is dan verkrijgen de erfgenamen het recht. Zij kunnen dan toestemming geven om deze afbeeldingen online te plaatsen.

VI. Haags Gemeentearchief – beelden katholieke kerk

Het Haags Gemeentearchief beheert een reeks filmpjes van de Stichting Sint Hieronymus. In deze film wordt gedocumenteerd dat paters uit Den Haag op vakantie gaan met een groep jongens. In de films is te zien dat zij samen fietsen, zwemmen, eten, bidden en gaan slapen. De films zijn uit de jaren 50 van de vorige eeuw.

Afbeelding. Screenshot film Stichting Sint Hieronymus

De reeks geeft een heel mooi beeld van het rijke roomse leven. Echter is na dato veel bekend geworden over seksueel misbruik bij dit soort evenementen. Ook kunnen mensen nog in leven zijn circa 70 jaar na de opname. Van de paters is dat minder waarschijnlijk, van de jongens is het wel goed mogelijk. De vraag is ook, of deze jongens nu nog herkenbaar zijn aan de hand van zo'n oude film.³⁰

Het feit dat iemand katholiek was, is op zich een bijzonder persoonsgegeven (religieuze overtuiging). Van de paters kan worden aangenomen, dat het een algemeen bekend feit was dat zij katholiek waren en dit

---

³⁰ Zie de Richtlijnen openbaarheid religieuze en levensbeschouwelijke archieven, pp 2-4
<https://kiacomunity.nl/thoughts/17571>

ook uitdroegen, zodat hier geldt dat zij het zelf kenbaar hebben gemaakt. Van de jongens is het minder duidelijk of zij echt uit religieuze overtuiging meegingen.

Privacy – Deze film wordt binnenkort online beschikbaar gesteld. In dergelijke gevallen is het wel aan te bevelen, na te gaan of juist bij deze paters seksueel misbruik heeft plaatsgevonden. Dat kan erg pijnlijk zijn voor de slachtoffers als dit online komt, zie het rapport van de commissie Deetman.³¹ In dit geval bleek dat niet zo te zijn.

Auteursrecht – Het gaat om films die gemaakt zijn door een stichting. Wanneer er geen producent of regisseur expliciet vermeld wordt bij de film kan ervan uitgegaan worden dat de stichting de rechten had over deze film. Hierdoor verlopen de rechten 70 jaar na publicatie. Ofwel wanneer de film voor 1954 publiek vertoond is, dan is auteursrecht op de film in 2024 verlopen.

Portretrecht – Ook hier gaat het waarschijnlijk merendeels over portretten die niet in opdracht zijn gemaakt. De afgebeelde personen kunnen zich gedurende hun leven beroepen op het verbodsrecht, gebaseerd op een redelijk belang. De voorbeelden die hierboven aangehaald worden kunnen daar zeker voor gebruikt worden.

---

³¹. Zie <https://voormaligonderzoek.nl/>

VII. Zeeuwse Bibliotheek – Orale geschiedenis

De Zeeuwse Bibliotheek (ZB) heeft een collectie van geluidsopnamen van interviews (orale geschiedenis) afgenomen tussen ca. 1960 - 2009. Deze interviews staan op verschillende typen geluidsdragers en zijn deels gedigitaliseerd. Ook is er bij de meeste interviews aanvullende informatie beschikbaar waaronder kaarten, trackinformatie en samenvattingen van de interviews.

Veel interviews zijn afgenomen met mensen uit allerlei beroepsgroepen (dienstbodes, kolenboeren, naaisters, smeden etc.), over belangrijke gebeurtenissen, over het dagelijks leven en over diverse dorpen. Destijds is geen toestemming voor publicatie gevraagd aan de geïnterviewden en er is ook niets geregeld m.b.t. privacy- en auteursrechten. Wel zijn verschillende interviews vrijwel meteen na opname uitgezonden via de radio of verwerkt in publicaties.

Alle beschrijvingen van de interviews zijn zowel in de catalogus van de ZB alsook in de Geluidsbank Zeeland opgenomen. In de Geluidsbank is bij de helft van de beschrijvingen ook een geluidsfragment toegevoegd (alleen in de ZB te beluisteren).

Privacy - Omdat geïnterviewden nog (kunnen) leven en in de interviews ook veel details over hun privéleven aan de orde komen, die als 'gevoelig' en soms als 'bijzonder' aangemerkt kunnen worden, is het zaak dit materiaal te beschermen. Het is de vraag of het feit dat verschillende interviews destijds direct zijn uitgezonden op de radio, beschouwd kan worden als 'dat betrokkenen kennelijk zelf de persoonsgegevens openbaar gemaakt hebben', dus dat een uitzondering geldt op het verbod bijzondere persoonsgegevens te verwerken.

Auteursrecht - Ook interviews zijn auteursrechtelijk beschermd. Zeker wanneer de interviews over de persoonlijke geschiedenis van de geïnterviewden zijn. Hierdoor wordt het al snel een eigen intellectuele creatie van de maker, de geïnterviewde. Geïnterviewden krijgen geen naburig recht, ze voeren immers geen bestaand werk op, ze creëren een nieuw werk.

Let op dat een interview niet altijd bedoeld is om openbaar te maken. Zorg er dan ook goed voor dat er geen afspraken zijn die dit verbieden. In het geval van de ZB is er een hoge waarschijnlijkheid dat het materiaal al eerder via de radio uitgezonden is. Dan is dat recht op eerste publicatie uitgeput.

Dat de ZB dit materiaal in eerste instantie alleen op studiezaal toont is een goede toepassing van de studiezaal-uitzondering van het auteursrecht. Daarnaast is dit materiaal ook een goede kandidaat om via de terugvaluitzondering van de OOC-regeling geregistreerd te worden. Zie hoofdstuk 6.12

VIII. Erfgoed Delft – Klassenfoto's

Kunnen klassenfoto's van diverse scholen uit de periode 1880-heden online worden geplaatst?

Afbeelding. Klassenfoto van de Openbare Lagere School te Pijnacker (1920). Maker onbekend. Publiek Domein.

Privacy – De vraag over klassenfoto's en privacy wordt heel veel gesteld. In het algemeen is het publiek dol op klassenfoto's, maar er kunnen ook (nog levende) klasgenoten zijn die het niet fijn vinden om op die manier in hun klas gevonden te worden.

Omdat het geen bijzondere persoonsgegevens zijn is de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer in beginsel niet groot, ook als ze recent zijn en de kinderen dus nog kunnen leven. Het feit, dat een klas misschien bij een confessionele school hoorde, zegt niet zoveel over de religie (een bijzonder persoonsgegeven) van de kinderen. Immers katholieke kinderen konden op een protestantse of openbare school zitten en vice versa. Als beschermende maatregelen bij die klassen, waarvan de kinderen nog kunnen leven (als indicatie: geboortedata van 100 jaar geleden, dus zeg foto's van ná 1920 of 1930 al naar gelang de leeftijd van de kinderen op de foto) kun je zorgen, dat er geen namenindex op de foto's online komt, zodat je die foto niet direct via google vindt, wel de naam van de school en klas natuurlijk. Daarnaast kun je de foto's niet-downloadbaar maken, als iemand een mooie download wil hebben moet hij dat aanvragen bij de instelling. Zo doen veel archiefinstellingen het. Het is niet waterdicht, want mensen kunnen nog altijd screenshots maken, maar het werpt wel een drempel op tegen ongelimiteerd downloaden.

Auteursrecht – Bij de toepassing van het auteursrecht van klassenfoto's moet je rekening houden met twee lagen van bescherming. De fotograaf heeft als maker in eerste instantie het auteursrecht.

Afhankelijk van de onderliggende overeenkomst met de school kunnen deze rechten ook bij de school terechtgekomen zijn. Tegenwoordig is dat niet waarschijnlijk.

Daarnaast ontstaan er portretrechten voor de gefotografeerden. Deze geportretteerden kunnen zich altijd verzetten tegen ongeautoriseerde publicaties door derden (een verbodsrecht).³² Dit betekent dat ook toestemming nodig is van alle personen die op een dergelijke foto getoond worden. Vooral bij oudere foto's is dit niet mogelijk, niet alle namen zijn bekend of contactgegevens zijn niet te achterhalen. In de praktijk lopen discussies tussen geportretteerde en erfgoedinstellingen niet hoog op.

---

³² Zie o.a. <https://www.dupho.nl/advies/kennisbank/auteursrecht-faq/portretrecht/persoonlijk-in-beeld>

IX. Diverse instellingen – gevoelige oorlogsarchieven

Tijden van oorlog en conflict leveren gevoelige beelden op. Bijvoorbeeld foto's of opnames van personen met een NSB-verleden of andere collaboratie-activiteiten in de Tweede Wereldoorlog. Deze kunnen veelvuldig voorkomen in archiefcollecties. Dit beperkt zich niet alleen tot overheidsarchieven als het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging, maar dit type materiaal komt ook in familie-, verenigings- en bedrijfsarchieven vaak voor.

Afbeelding. 'Vertrek van de Eerste Zug van de P.K.[Propaganda-Kompanien] vanuit Den Haag.'
[Beeldbank WO2](#). Publiek domein.

Privacy – Als het gaat om overleden personen, mogen dit soort foto's en filmpjes gepubliceerd worden, ook als er gevoelige of bijzondere persoonsgegevens bij betrokken zijn. Een NSB-verleden is zeker een bijzonder en gevoelig gegeven en er kunnen ethische bezwaren bestaan, bijvoorbeeld tegenover de nabestaanden. Juridisch gezien, op grond van het privacyrecht kunnen dit soort gegevens wel openbaar worden gemaakt omdat de AVG niet geldt voor gegevens van overleden personen. Ethische bezwaren moeten worden afgewogen tegen het grote belang van kennisdeling over de geschiedenis, ook van de zwarte bladzijden van de geschiedenis.³³

---

³³ Zie ook de Handreiking online oorlogsarchieven: <https://kiacommunity.nl/thoughts/10446>

Auteursrecht – Specifiek kijkend naar de Tweede Wereldoorlog begint er auteursrechtelijk meer mogelijk te worden. Als de maker voor 1954 overleden is, mag het werk in 2024 online gezet worden. NSB materiaal is vaak destijds gemaakt door medewerkers in dienst van de NSB, hierdoor is de beschermingstermijn van 70 jaar na creatie of eerste publicatie inmiddels verlopen.

Voor heel specifiek commercieel materiaal, zoals ‘Het Achterhuis’ van Anne Frank, bestaan er nog wel additionele beperkingen. Wanneer een werk postuum gepubliceerd is voor 1995, dan tellen we 50 jaar na deze publicatie. ‘Het Achterhuis’ is dan ook nog tot 2037 beschermd.

BIJLAGE 2 – VEELGESTELDE VRAGEN

A. Alleen leeuwen en beren op de weg:

Het document bevat vooral veel beren en leeuwen op de weg door de diverse publicatierechten-en -plichten. Lastig is om vast te stellen welke tips er zijn hoe de erfgoedinstellingen foto's en films risico-arm kunnen presenteren, behoudens aansluiten bij het convenant. Zijn er bijvoorbeeld afvinklijstjes met risico's waarmee inzicht wordt geadresseerd met je publicatierisico's?

Voor zowel privacy als auteursrecht geldt, dat afvinklijstjes of beslisbomen heel gecompliceerd zouden worden óf te versimpeld, in het laatste geval mis je dan dus opties en schiet je je doel voorbij. Dit is de reden dat we bij de praktijkvoorbeelden in de bijlage een uitgebreide opsomming meegeven van factoren, waar je in zo'n geval rekening mee moet houden. Naast de voorbeelden hopen we dat vakgenoten houvast hebben aan de beschrijving van beschermende maatregelen in hoofdstuk 6. Vooral de combinatie van een aantal maatregelen kan de risico's inperken.

B. Toestemming foto's en opnamen van bijeenkomst

Wanneer je bij een bijeenkomst foto's en opnames wilt maken, moet je de aanwezigen dan allemaal om toestemming vragen?

Privacy - Toestemming is een van de rechtmatige grondslagen voor verwerking in de AVG. Het is echter ook een onzekere grondslag want de betrokkene kan besluiten toestemming in te trekken. Wat betreft opnames en publicatie hangt het er van af. Wil je het materiaal structureel gaan gebruiken voor commerciële doeleinden of wil je eenmalig een nieuwsbericht plaatsen van een evenement? Of houd je het materiaal helemaal intern, bijvoorbeeld op je eigen intranet of netwerk? Dit bepaalt in hoge mate de impact op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene. Een tweede factor is: hoe herkenbaar komen de aanwezigen in beeld? Een zaal op de rug gezien is wat anders dan mensen die vol in beeld komen. Het is verstandig na te denken over het gebruik van dit beeldmateriaal. Als jouw belangen zwaarder wegen dan de privacybelangen van betrokkenen dan hoef je geen gebruik te maken van de AVG grondslag toestemming.

In alle gevallen is het verplicht om vooraf én aan het begin van de bijeenkomst aan te kondigen dat er wordt gefotografeerd en/of gefilmd. Dit volgt uit de informatievoorzieningsplicht uit de AVG. Bovendien kunnen betrokkenen die bezwaar hebben dat kenbaar maken. De fotograaf/filmer kan daar dan rekening mee houden.

Auteursrecht - Om foto's en opnames van een bijeenkomst te mogen kopiëren, of openbaar te maken is toestemming nodig van de persoon die de vastlegging doet, de cameraperson en/of fotograaf. Houd er rekening mee dat freelancers in eerste instantie hun auteursrecht behouden. Kijk dus goed naar de overeenkomst van opdracht of de inkoopvoorwaarden.

Portretrecht - Bij bijeenkomsten gaat het vrijwel altijd om portretten die niet in opdracht zijn gemaakt. Hier kan de geportretteerde met een redelijk belang zich verzetten tegen de openbaarmaking en veeleenvoudiging van het werk. Om dit te voorkomen kan je bijvoorbeeld duidelijk aangeven dat er foto's en opnames gemaakt worden van bijeenkomsten.

C. Gegevens contactpersonen

Hoe lang mag je gegevens van je contactpersonen bewaren en hoe lang mag je ze nog aanschrijven?

Privacy – Deze regels volgen uit de Telecommunicatiewet. Maak onderscheid in contactpersonen en voer een CRM strategie die past bij je doelen. Het bewaren van contactgegevens waar niets meer uit voortkomt en die niet meer noodzakelijk zijn, is niet alleen non-compliant, het vervuult bovendien je CRM systeem. Contactpersonen moeten bij iedere (bulk)mail die ze ontvangen de mogelijkheid krijgen om zich af te melden (opt-out).

Bestaande klanten mag je benaderen met gelijksoortige producten en diensten die zij eerder hebben afgenomen. Bij mailings van (overige) commerciële, ideële en charitatieve doeleinden is voorafgaande toestemming vereist. Dit zijn bijvoorbeeld nieuwsbrieven. In geval van twijfel of je contactpersonenbestand nog wel actueel is, kun je periodiek een campagne starten met de boodschap dat je je bestand aan het opschonen bent en of men zich desgewenst wil aan- of afmelden voor bijvoorbeeld de nieuwsbrief. Bij geen respons en zeker bij een actieve afmelding, overweeg dan om deze gegevens weg te gooien. Zeker als ze je vastgestelde bewaartermijn hebben overschreden.

D. Journalistieke doeleinden

Kan de uitzondering 'journalistieke doeleinden' nog als argument gelden voor verwerkingen van archieven met persoonsgegevens bij een erfgoedinstelling?

Privacy - In principe blijft deze uitzondering gelden bij het (opnieuw) publiceren door erfgoedinstellingen. Zie bijvoorbeeld ook de krantenpublicaties die na te slaan zijn en ook na verloop van tijd toegankelijk blijven via Delpher.

Uit het Google arrest³⁴ is wel gebleken, dat Google weliswaar de link naar de bewuste krantenpagina op verzoek van betrokkene moest verwijderen uit zijn zoekresultaten, maar dat het originele krantenartikel mét zijn persoonsgegevens op de website van de krant mocht blijven staan. In dit geval, omdat de publicatie een wettelijke basis had, namelijk: deze publicatie was gelast door een Spaans ministerie. Het is dus denkbaar dat sommige verwijderingsverzoeken uit perspublicaties wél gehonoreerd moeten worden.

In dit kennisdocument gaan we er echter van uit, dat het belang van 'journalistieke doeleinden' zoals naar voren gebracht in artikel 85 van de AVG en artikel 43 van de Uitvoeringswet AVG gewicht toekomt. Op basis van dit belang en deze uitzondering zijn veel inbreuken op privacy niet onrechtmatig. De persvrijheid, vrije nieuwsgaring, vrijheid van meningsuiting en informatie noch het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer zijn echter 'absolute rechten', zoals bijvoorbeeld het eigendomsrecht wél een absoluut recht is. Een tweede aanknopingspunt is te vinden in de Memorie van Toelichting van de UAVG waarbij duiding wordt gegeven. Journalistieke activiteiten zijn onder meer een uitvloeisel uit het grondrecht 'vrijheid van meningsuiting en informatie'. Uit vaste jurisprudentie blijkt dat er geen

---

³⁴. Europees Hof van Justitie ECLI:EU:C:2014:317

rangorde bestaat tussen grondrechten. In voorkomende gevallen moeten privacybelangen en belangen van vrijheid van meningsuiting en informatie dus tegen elkaar worden afgewogen.

E. Weging politieke overtuiging, godsdienst en levensbeschouwelijke overtuigingen

Dat iemand katholiek is (geweest) of sympathiseert met de Centrum Democraten is toch even zwaar (zie voorbeeld in Bijlage voorbeeld V, foto Centrum Democraten)?

Privacy – Juridisch zijn dit persoonsgegevens van religieuze en/of politieke aard, beide bijzondere persoonsgegevens en dus even gevoelig. Je zou kunnen zeggen: dat iemand katholiek is en lid van het CDA, heeft juridisch dezelfde betekenis als het lidmaatschap van de Centrum Democraten. Echter, op het lidmaatschap van de Centrum Democraten rustte een veel groter taboe dan op katholiek- zijn of lid van het CDA. Het een was en is sociaal veel minder geaccepteerd dan het ander. Ga voorafgaand wel na óf dit bijzondere persoonsgegevens zijn in het kader van de overwegingen van de AVG voor beeldmateriaal. Indien dit zo is dan zou je gevoeligheid in je afwegingen om iemand al dan niet herkenbaar als CD-lid online te zetten, kunnen meewegen. Het gaat dus altijd om de specifieke omstandigheden van het geval. Neem het voorbeeld van een persoon die een bril draagt bij een talkshow op televisie. Formeel zou je kunnen zeggen dat de opname gegevens bevat over iemands gezondheid en zou het een bijzonder persoonsgegeven zijn. Die soep moet natuurlijk niet zo heet worden gegeten. Het is belangrijk om te kijken naar alle omstandigheden van het geval en daarbinnen een afweging te maken en om te beginnen te classificeren of er echt wel sprake is van een bijzonder persoonsgegeven.

F. Foto's van kerkkoren

Foto's van een kerkkoor wel of niet online publiceren?

Privacy – Het hangt van de context af of je leden van bijvoorbeeld een kerkkoor, die herkenbaar in beeld zijn en (mogelijk) nog leven, kunt publiceren. De vraag is, of het altijd gaat om een bijzonder persoonsgegeven. In de *Richtlijn openbaarheid archieven van religieuze en levensbeschouwelijke organisaties*³⁵ heeft de Werkgroep AVG van KVAN/KIA gesteld, dat je er in verband met de ontkerkelijking na circa 1960-1970 niet zonder meer vanuit kunt gaan, dat iedereen die een functie vervult binnen een religieuze organisatie, zoals een zanger in het kerkkoor, ook die religie aanhangt. Dit kan echter lokaal verschillen. Bovendien moet het, zoals gesteld, gaan om de unieke identificatie van die personen om te kwalificeren als bijzonder persoonsgegeven.

Auteursrecht - Ook voor foto's van kerkkoren e.d. is het auteursrecht van toepassing. Denk hier aan wie de foto gemaakt heeft, waarschijnlijk was deze niet in dienst van de kerk en zal deze geen arbeidsovereenkomst hebben waarin het fotograferen onderdeel is van de werkzaamheden. In die gevallen zullen de rechten zeer waarschijnlijk liggen bij de fotograaf zelf.

---

³⁵ <https://kiacommunity.nl/thoughts/17565>

G. Moet alles online?

Niet alles hoeft toch online? Raadpleging kan toch ook in besloten studiezalen?

De meeste erfgoedinstellingen hebben als beleid, dat zij vanwege een breed publieksbereik zoveel mogelijk bronnen online willen zetten. In dit kennisdocument is dat ook ons uitgangspunt. Er kan in sommige gevallen natuurlijk een andere afweging worden gemaakt, bijvoorbeeld bij privacygevoelig materiaal, zoals ook uit de bespreking van de casus blijkt. Wij zijn in beginsel wel uitgegaan van de gedachte dat in de erfgoedsector steeds meer de wens leeft om online te publiceren, zoals in de maatschappij ook steeds meer het uitgangspunt 'digitaal' is.

H. Bekende personen en smaad

Kun je foto's et cetera waar bekende personen, zoals burgemeesters op staan, publiceren met expliciet vermelding van hun naam erbij?

Privacy – Jazeker, foto's van bekende personen, zoals bestuurders in functie, mag je publiceren met hun naam. Het was immers algemeen bekend dat zij deze functie bekleedden. Deze naam mag ook vindbaar zijn zolang het materiaal verband houdt met de functie die zij uitoefenen of bekleeden. Anders wordt het wanneer een bekende persoon in zijn privésfeer is gefilmd of gefotografeerd, zeker wanneer dat negatieve gevolgen kan hebben voor (de goede naam van) deze persoon. In deze tijd kan zo'n foto al snel op social media en dergelijke verschijnen.

Wat als iemand in een interview aantoonbaar onzin vertelt over een nog levend persoon en daarmee inbreuk maakt op bijvoorbeeld de AVG?

De vraag is hier of die persoon die de uitspraak doet een inbreuk maakt op de AVG. Indien dit het geval is dan kan ook publicatie van deze uitspraak een inbreuk zijn. Het lijkt ons onaannemelijk dat deze situatie, zonder meer context te krijgen, een inbreuk op de AVG met zich meebrengt. Het lijkt hier meer om smaad te gaan, dat onder het algemeen burgerlijk recht valt, en niet zozeer onder de AVG of het auteursrecht.

I. Interviews over Nederlands Indië: kun je naoorlogse interviews met mensen over hun tijd in Nederlands Indië, in Nederland opgenomen, online publiceren?

Privacy - Als het gaat om (mogelijk) nog levende personen, en er is geen toestemming verkregen, is voorzichtigheid geboden, vooral als het gaat om bijzondere persoonsgegevens.

J. Vindbaarheid personen

In hoeverre mag je gegevens van de geïnterviewde (metadata) online zetten?

Wij geven aan: naam, geboortedatum en jaar - indien bekend. Dit zodat je in de toekomst de stem van je (over-/groot-) opa/oma kan horen.

Privacy - Dat hangt helemaal af van de omstandigheden. Gaat het om bijzondere, strafrechtelijke of gevoelige persoonsgegevens en kunnen de betrokkenen nog in leven zijn, dan kun je ervoor kiezen weinig metadata toe te voegen. Gaat het om overleden personen, dan wil je de vindbaarheid verhogen en veel metadata toevoegen. Dit is een grijs gebied waarvoor geen eenduidige regels zijn te geven.

K. Medische gegevens overledenen met erfelijkheidscomponent

Hoe kijken jullie naar (medische) informatie met een genetische component: is het zinnig rekening te houden met de impact op het nageslacht? Dergelijke informatie heeft immers in de regel ook betrekking op het nageslacht, ook als de persoon in kwestie zelf niet meer in leven is (erfelijke ziekten etc.).

Privacy - Dit is een van de weinige gevallen waarin bijzondere persoonsgegevens, namelijk gezondheidsgegevens van overleden personen, ook herleidbaar kunnen zijn naar nog levende personen en waarbij de AVG kan gelden. Immers, het gegeven van een overledene kan iets over de gezondheid van nog levende personen zeggen. Het is dan wel nodig dat de familieconnectie duidelijk gelegd kan worden, bijvoorbeeld via de familienaam.³⁶

---

³⁶ [Persoonsgegevens publiceren en verwijderen internet](#) Kijk onder het kopje Overleden familielid